

Harald Svenske

Svar på Hedins Varningsord

STOCKHOLM 1912

Utgiven av Svenska freds- och skiljedomsföreningen

HÖGERPARTIET PÅ KRIGSSTRÅTEN.

DET STORSVENSKA HÖGERPARTIET, som så länge regerat Sveriges land, led vid riksdagsmannavalet i fjol ett förkrossande nederlag.

Att samma partis regering strax därefter måste lämna sina taburetter åt vänsterns ledande män, gick det slagna partiet djupt till sinnet, och ingen kan undra därpå. Högerherrarna i vårt land ha så länge suttit vid makten, att de i kraft av den berömda svenska lagen om 20-årig hävd vuxit sig in i den föreställningen, att Sveriges land, dess lagstiftningsrätt, dess egendom och samtliga indräktiga sysslor vore att betrakta närmast som ett fideikommiss, för evärdliga tider förbehållet åt stormansväldet. Då de frisinna framstegsmannen nu till följd av höstens val togo regeringsmakten i sina händer, ansåg högerfolket detta nästan som en revolution, hvilken snarast möjligt borde överändakastas genom en kontrarevolution, till vars genomförande de kraftigaste medel måste tillgripas.

Så satte man i gång ett ursinnigt oväsen i den kapitalistiska svenska högerpressen, sedan årtionden känd som den mest oförsynta högerpress i världen.

Men då högerbladens utgjutelser egentligen nådde endast högerfolkets egna anhängare, och dessa genom de nyligen skedda valen voro både räknade och vägda samt befunna allt för fåtaliga och lätta för att kasta den nya regeringen över ända, var det uppenbart, att denna ej kunde störtas genom beskjutning endast från de dagliga högerbladens visserligen grova men i alla händelser med alltför otillräcklig skottvidd försedda artilleri. Hela svenska folket måste utsättas för den bombastiska kanonaden, om något nämnvärt resultat därmed skulle vinnas.

Så valde man då broschyren, pamfletten, Hedins ”Varningsord”, som i 800,000 exemplar slungades ut bland allt Sveriges folk. Högerfolket jublar nu i vissheten om, att den Hedinska pamfletten säkerligen banat sig väg in i vartenda svenskt hem och naturligtvis gjort åsyftad – verkan.

SVEN HEDIN –HÖGERNS VAPENDRAGARE.

Men varför blev just äventyrsmannen Sven Hedin den som skulle ladda och avfyra den kraftiga högerkanonen? Helt enkelt därför, att han ansågs som den mest lämpliga för detta uppdrag.

Enligt Odhners historia älskar det svenska folket sedan gammalt faror och äventyr. Det lugna, nyttiga arbetet har alltid i Sverige hedrats mindre. Varför skulle då icke samma folk även älska och beundra den äventyrslystne Sven Hedin, som under sina färder i det inre Asien, eskorterad och be-tjänad av kosacker, kirgiser, tartarer, turkar, kineser och mongoler, ”de yppersta tjänare han någonsin haft”, strövat omkring och upplevat äventyr, varom ”våra porslinsbeväringar” (sid. 53) icke ens kunna drömma. Vem skulle då kunna ställas framför honom, då det gällde att hänföra Sveriges äventyrsälskande folk till nya krigiska äventyr med Ryssland, Norge, ja, hela världen, om så fordrades samt först och framför allt mot – den nuvarande frisinnade regeringen, ministären Staaff?

HÖGERNS STRIDSMETODER.

Förra gången vi hade en frisinnad regering, gjorde högern en liknande manöver. Då skulle regeringen tvingas att förlöpa sig i kraftigt uppträdande mot den ”inre fienden” (den antimilitaristiska propagandan); denna gång skall samma regering tvingas in på den vilda rustningsstråten mot den ”yttre fienden”. Vägrar den, skall den stämplas som fosterlandsförrädisk, går den med, dit högern vill, skall den utpekas såsom mer rustningsivrande än högern själv och sålunda göras omöjlig för svenska folket Det är sannerligen icke illa uträknat.

Vi känna igen den manövern från andra länder, senast från England.

Högermännen inom alla nationer (vår egen ej minst), äro kända for att vara ett knipslugt folk, aldrig nogräknade med medlen för vinnande av sina egoistiska syften. Förvrängningar av fakta, glåpord i språkets alla variationer äro de vapen, med vilka högerpressen med stor förkärlek utkämpar sin strid. Men det kraftigaste av alla högerns vapen är – bedrägeriet och skrämselför allt det onda, som ofelbart måste komma, om ej allt förblifver vid det gamla och högermännen ej få alla sina klassegoistiska krav tillgodosedda.

Redan de gamle judiske "samhällsbevararna" på Jesu tid förstodo konsten att genom skrämselför kommande inbillade olyckor förhindra ljuset, sanningen och rätten att inträda i deras förträffliga klass-samhälle. För att rättfärdiga sitt planerade justitiemord på den tidens och det landets farlige "folkförförare", kosmopoliten och "fredsfantasten" Jesus av Nasaret utslungade de sitt "varningsord": "Låta vi honom (Jesus) så fortsätta, så tro alla på honom, och romarne komma och taga vårt land och folk". Romarne tjänstgjorde som buse hos dem. Hos oss är det "ryssen", såvida det ej för omväxlings skull är "den inre fienden" (d. v. s. vårt lands egna kroppsarbetare), ty även mot den är ju, enligt högerfolkets påstående våra militära

försvarsåtgärder riktade.* I sanning en härlig lära! Sveriges folk måste övas att försvara sig mot sig själft!

HEDINS HÖGERFASONER.

Att Hedins högersinne är av det tvättäkta slaget framgår på varenda sida i hans broschyr.

Visserligen försäkrar han å sidan 4 att han och hans meningsfränder "icke ränt omkring på folkmöten för att lyssna till de tomma talen". Han och hans liktänkande representera dem, som "avlämna sina valsedlar, utan att hugga in i valstriden till förmån för vare sig högerens eller vänsterns makt".

Men längre fram i sin skrift slår han i vildaste vredesmod åt "modärna demokratiska tidsströmningar" (i Finland), åt "frihetstiden, vilken för varje dag som går kryper in över oss, smygande, förrädisk, lismande och lockande" (sid. 19).

Desto mer skänker hr Hedin sin beundran åt den oduglige, halsstarrige enväldsmonarken Gustaf IV Adolf, vilken här i Sverige "anklagades, hånades, avsattes och kördes ur riket".

Längre i reaktionär högerriktning torde väl knappast någon i vår tid levande svensk kunna gå.

* En känd högertalare fastslog vid ett valmöte helt nyligen den snygga satsen att "både socialister och liberaler äro samhällets fiender".

Att Sven Hedins "Varningsord" äro skrivna i högeragationens tjänst mot den nuvarande regeringen, bevisas också tydligt nog av den utomordentliga tjänstvillighet, varmed hela den samlade svenska högerdagspressen bidragit att sprida dessa "Varningsord" ut över landet. Den saken kan nog icke döljas.

SVEN HEDINS TRO PÅ GUDS FÖRSYN.

Samma inkonsekvens och förvirring, som röjer sig på varje sida i den Hedinska broschyren, framträder också i hans trosbekännelse om Guds försyn.

På sidan 7 är författaren berömvärdt gudfruktig och hyser en obetingad tillit till "Gud allsmäktig", som "i sin oändliga godhet tog hand om oss" 1808 och 1809, då verklig fara förefanns, att Sverige "för alltid skulle utplånas ur de självständiga staternas tal".

Men för det medel, som Gud allsmäktig den gången använde till vår räddning, nämligen den oduglige konungens avsättning, ryggar Hedin vredgad tillbaka. Gustaf IV Adolf var ju enligt Hedins mening "snart sagt den ende, som var obrottsligt rätträdig och i mycket såg klarare än alla andra". Och ändå ombesörjde Gud allsmäktig, att samme kung för Sveriges räddnings skull blev avsatt. Det var nämligen denne rätträdige konungs oförstånd och oförsonliga hat mot Napoleon, som drog Sverige till undergångens brant.

”Gud allsmäktig” och vår berömde general Adlersparre tyckas ha varit av annan mening än Sven Hedin beträffande Gustaf IV Adolfs lämplighet för envåldshärskarekallet i Sveriges rike.

Är det manne på grund av denna uppenbara schism mellan Vår Herre och Sven Hedin, som den senare längre fram i sin skrift (sid. 13) påyrkar, att vi svenskar hädanefter icke böra hysa någon tillit till – Guds försyn utan helt käckt hjälpa oss själva med – ”hårda händer”?

”Vi hava sannerligen tillräckligt länge levat på Guds försyn för att äntligen också själva taga i med hårda händer innan det blir för sent”, så skriver på sid. 13 den på sid. 7 så gudstroende Hedin.

Det är sannerligen icke illa talat av en militarist av den moderna nutidstypen.

1808–1809, då vårt lands självständighet verkligen var i fara, behövde vi hjälp av Gud allsmäktig, och fingo det även. År 1912, då ingen yttre politisk fara hotar oss, kunna vi käckt och frimodigt med egna ”hårda händer” ställa Gud allsmäktig i skamvrån och reda oss själva med tillhjälp av högeragitation och några F-båtar.

Men få vi, såsom militaristerna städse vilja göra troligt, krig med Ryssland ännu en gång, är det sannolikt, att vi också än en gång behövde ett litet handtag av Gud allsmäktig, möjligen i samma riktning som förra gången. Men kunde vi då också våga bedja honom därom, sedan vi med en Sven Hedins gränslösa övermod avskedat Gud och tagit vårt öde i egen hand med förlitande på pansrade F-båtar, 28-

centimeterskanoner och egna ”hårda händer”? Huru har hr Hedin tänkt sig svaret på den frågan?

För övrigt är det fullt riktigt av herrar militarister att äntligen framträda uppriktigt och ärligt som Sven Hedin här gjort, åtminstone i fråga om tron på Gud och religionen. Det är alldeles rätt och riktigt, att slagskämpar som i tvistefrågor med sina grannfolk ämna använda vapen och våld samt under sina fötter trampa såsom värdelösa ”såpbubblor” Haagkonferenser och fredskongresser” (sid. 67) – det är rätt och riktigt, säga vi, att sådana människor öppet avsäga sig förbindelsen med kristendomens Gud och i stället helt ägna sig åt ballistiken, lydditgranterna och dynamitbomberna. Krigets gud lönar det ej heller för småmaktens militarister att anropa, ty denne håller ju enligt en namnkunnig stor härförars vittnesbörd ”alltid med den makt, som äger de största och flesta kanonerna”.

De kristnes Gud vill intet ha att skaffa med mellanfolklig fiendskap, mordredskap och blodiga folkslaktningar. De kristnes Gud vill försoning och fred mellan folken. Det passar ej för det vilda krigets män att ligga ödmjukt inför fredsgudens tron och be om hjälp att slå ihjäl sina medmänniskor.

Kristen religion och krigens mordredskap kunna aldrig i evighet förlikas.

VARNINGSORDET.

Har högern sofvit?

Efter dessa allmänna inledande anmärkningar må vi ta i närmare skärskådande Hedins s. k. "varningsord", punkt för punkt i allt väsentligt.

Vad då först angår själva titeln "Ett varningsord" är ju denna ganska illa vald. Författarens avsikt med broschyren anges (sid. 4) vara ett väckelserop. "Det duger ej längre att sova. De sovande måste väckas upp ur sin sekellånga dvala", utropar författaren.

Vad menar hr Hedin? Menar han, att svenska högern ända tills nu sovit en sekellång sömn? – Alla högerns under decennier företagna och delvis lyckade kraftansträngningar att utvidga och stärka sin egen maktställning, och att likaledes utvidga och stärka landets militärväsende skulle då vara idel sömngångarebragder, om vilka den sovande vid uppvaknandet ingenting vet, ingenting minns?

Svenska högerpartiet har under de senaste 25 åren utvecklat en rastlös verksamhet att – lassa på det svenska folket, enkannerligen dess småbönder, kroppsarbetare och mindre inkomsttagare den ena bördan mer tryckande än den andra: livsmedelstullar, indirekta skatter av alla slag, gång på gång förlängd tvångsexercis på lägerplatserna, åkarpslagar, munkorgslagar, och, man kan ej uppräknat allt. Har högerpartiet uträttat allt detta i sömnen? eller i vaket tillstånd? Skrämskotten för ryssfaran hava ända sedan korporal Bloms dagar på 1890-talet med korta mellanrum ekat

över allt Sveriges land från högerens tidningspress. Hedin är ej den första som avfyrar dylika smällar. Hava alla dessa skrämshot avfyrats under sömnens yra? Man frestas nästan att tro det, ty vakna, sansade människor skulle svårligen kunna driva en så äventyrlig och landsfördärvlig sport. Mot denna, ja just mot den hänsynslösa trafiken i ryssprovokation och rysskrämsel är ett varningsord, ett allvarligt varningsord av nöden.

Troligen anser dock dr Hedin, att högerfolket redan är tillräckligt vaket men att alla övriga av Sveriges folk behöva ruskas upp. Och vartill skola då de senare egentligen väckas? Jo, tydligen nu till en början att hjälpa högern att driva fram F-båtsbyggandet och sedan att fortsätta F-båtsbyggandet och därefter att villigt hjälpa till med andra, nya krigsrustningar – ja krigsrustningar i all oändlighet

Till något annat och nyttigare tyckes högerfolket aldrig önska att ha folket vaket.

HVAD MILITARISTERNA REDAN UTRÄTTAT.

Om Sven Hedin det minsta kände till de förhållanden, om vilka han skriver, skulle han icke kunna underlåta att ge det svenska militaristpartiet sitt varmaste erkännande för allt vad detta parti under senaste decennier uträttat i den riktning han själv pekar.

Huru våra militärutgifter under senaste 25 åren steg för steg ökats framgår av följande jämförande siffror.

Våra militärutgifter voro i runda tal:

1885	26,203,000 kronor
1895	35,734,000 kronor
1900	53,741,000 kronor
1905	77,160,000 kronor
1909	84,288,000 kronor

Vems förtjänst är detta om ej det militaristiska
högerpartiets?

De s. k. värnpliktiges vapenövningstid, som före 1812 var
ingen, men därefter ökades först till 15 dagar, senare till 30 dagar,
längre fram till 42 dagar, ännu senare till 90 dagar och nu till hela

8 månader för infanteriet med ännu längre tid för de s. k.
specialvapnen. – Vems förtjänst är detta, tror hr Hedin, om ej det
militaristiska högerpartiets?

För varje gång en förlängd vapenövningstid för
”porslinsbeväringarne” eller en förhöjd statsutgift för militära ändamål
blivit i riksdagen påyrkad, ha ryss-skräckskanonerna dånat genom allt
Sveriges land. Ryska lödningar (i tidningspressen), ryska sågfilare (med
svenska fina, vita officershänder), ”nya ryska våldshandlingar i
Finland” m. m. m. m. i samma stil ha städse just i det rätta

psykologiska ögonblicket trollats fram i den alltid tjänstvilliga svenska chauvinistpressen.

Att företaga någon den ringaste förstärkning av det svenska militärväsendet utan utmanande vapenskrammel mot Ryssland har länge i Sverige ansetts som en omöjlighet.

Buga Er, Sven Hedin, för det gamla svenska militaristpartiet! Dess män och kvinnor ha verkligen gjort allt vad i deras makt stått för att dels skrämman oss för ryssen, dels -uppmuntra oss att tro, att ryssen – ej är farlig, bara vi äro – tillräckligt rustade.

DET "BETRYGGANDE FÖRSVARET".

Men vad som menas med "tillräcklig rustning" därom ha bland militaristerna själva många olika växlande meningar gjort sig gällande.

Sveriges mäst religiöse krigsminister, general Rappe, och hans legde drabant i ryssagitationen, korporal Blom från Rättvik, försäkrade oss på sin tid heligt, att 90-dagarsexercisen skulle "med Guds hjälp" skänka vårt land "ett fullt betryggande försvar". En annan gång var det Boden-fästningen, som skulle göra't. Någon egentlig "sjögående" flotta behövde vi ej då, sades det, endast några mindre, pansrade kanonbåtar, vilka i krigstid skulle "ligga skyddade bakom skären" och där mottaga fienden, då denne visade sig.

Med en smula arbete och besvär ha militaristerna också gång efter annan av riksdagen fått, vad de för varje särskilt tillfälle

angivit nödigt för åstadkommande av det betryggande försvaret; men länge har det ej dröjt förr än samma klagoskri ånyo upphävts om vår absoluta försvarslöshet och naturligtvis också om den alltid överhängande ryssfaran, vilken, besynnerligt nog, alltid är allra värst hotande, när utilitaristerna fått i sitt huvud några nya krav på ökade rustningar.

Rena bedrägeriet, som vi nu en lång tid blivit vanda vid!

Först var det den meningslösa Karlsborgsfästningen; sedan blev det 90-dagars systemet; därefter blev det den ryssupphetsande Bodenfästningen, vidare åtta-månaders-exercisen och haubitserna. Nu är det F-båtarna och åter ökad exercis.

Under tiden blir ryssfaran allt större och större (i våra militaristers inbillning) ju mer vi rusta. Ryss-skräcken ökas genom militaristernas ursinniga agitation, och vi bli till sist en nation av fullt utbildade vettvillingar.

Svenska riksdagen har, som förut sagts, om än med någon tvekan för varje tid givit till Sveriges försvar allt vad militaristherrarna påyrkat utom nu under allra senaste tid, då den synes vilja hämta andan ett ögonblick och syna militaristkraven en smula i sömmarna, innan den rusar vidare på den farliga rustningsstråten.

HEDIN RAPPAR PÅ "PORSLINSBEVÄRINGEN"

Men då kommer Sven Hedin som en rasande furie framstörtande från Asiens vildmarker de svenska militaristerna till hjälp.

Från Mongoliets öknar, från de vilda hordernas land rusar han fram till de sviktande svenska högerskarornas bistånd. Med kosackpiskan i högsta hugg låter han rappen vina över ryggarne på våra stackars smutsiga, ovårdade och sjaskiga "porslinsbeväringar". Han skall minsann "sätta tåga i kroppen" på denna "hop av gnällstakar och mammas gossar (se sid. 50–51) som jämt hänga läpp". "Stackars morsgrisar!" "Skola de lindas in i bomull från topp till tå för att icke förkyla sig?" frågar han hänfullt.

Vilja de kanske vid vapenövningarna "traska omkring med galoscher på bakhasoma?" Är det kanske riskabelt att skicka ut beväringen på vapenövningar utan barnjungfrur och daddor, som kunde lufta gossarna i korgvagnar på skuggiga platser och fläkta bort flugor och mygg från deras näsor och som förde diflaskans kautschuknapp till deras rosenröda läppar, när de pepo efter mat"?

Ett dylikt språk blyges icke Sven Hedin att använda mot Sveriges unga söner, vilka, enligt hans eget påstående, en gång under närmaste åren skola kämpa i strid mot stormakten i öster.

EN SKOLA FÖR HYFSNING OCH TAKT.

Tror Hedin, att man besegrar stormaktshärlar med en handfull dylika förklemade "gnällstakar?" Nej, det tror han ej. Det är fördenskull han

med sitt "varningsord" bl. a., tagit sig an den svenska
porslinsbeväringen, åt vilken han ordinerar först och sist förlängd
exercis i den "grundläggande skolan för hyfsning och takt",
kasernhögskolan. Han har nämligen funnit att den vid inryckningen
"nästan alltid", även i nyktert tillstånd, smutsiga, ovårdade och
sjaskiga beväringen på utryckningsdagen ser ut som idel herremän".
De komma då, säger han, "från en skola där de förvandlats från
drumlar till gentlemän".

Den vunna hyfsningen och gentlemannalaterna sitta dock
tyvärr icke kvar länge hos beväringen, fortsätter Hedin, men "vore
övningstiden tillräckligt lång, skulle hyfsningen stanna för hela lifvet".

Huru lång övningstid som skulle behövas för att hos
beväringen varaktigt limma fast hyfsningen, nämner hr Hedin ej. Tre
år vore tydligen för kort tid. Vi känna ju till de vanliga gardisterna i
Stockholm samt annorstädes anställda stamkrigarne, vilkas
tjänstgöring är minst treårig. Det är ej många i Sveriges land som ha
sig någonting bekant om dessas högre hyfsning. I domstolarnes
brottmålsannaler för de senaste årtiondena ha vi rätt sorgliga
vittnesbörd om motsatsen. Rättegångsreferaten förtälja ej sällan, huru
f. d. gardisten, artilleristen, pontonieren den och den varit inblandad i
något slagsmål, rövarebragd eller annan mindre hyfsad gärning. Ej
heller har det hört till de största sällsynheter att i tjänst varande
stamanställda krigare i Stockholm varit invecklade i slagsmål dels med

egna kamrater (hälst från annat regemente, förstås), dels med civila medborgare. Vet icke hr Hedin detta? Det händer ju t. o. m. att officerarna själva, som skola bibringa beväringen den högre hyfsningen icke alltid uppträda fullt hyfsat. Dags-pressen har tid efter annan haft åtskilligt att därom förtälja.

HEDINS EGEN HYFSNING.

Det kan t. o. m. ifrågasättas, huruvida ens dr Hedin själv tillegnat sig tillräcklig hyfsning. Tonen och uttryckssätten i hans "Varningsord" vittna här och där, att åtskilligt i den vägen fattas honom.

De med en makalös självförhävelse mot beväringen utslungade smädenamnen: "Drumlar", "gnällstakar", "morsgrisar" som kanske skulle vilja gå "med galoscher på bakhasorna" eller skulle behöva av tjänande "daddor" skjutsas omkring i barnvagnar och noga passas på, att ej "små malörer i kronans pantalonger" hände dem, och som skulle av samma daddor betjänas med diflaskans kautschuk-napp, när de pepo efter mat" – varom vittna dessa utomordentligt smakfulla uttryckssätt? De vittna om rätt mycket, det medgives, men knappast om takt och hyfsning.

Så särdeles hyfsat är det ej håller, då författaren (sid. 20) mot våra bröder i Norge utslungar smädenamnet "norrbaggarna", vilka han lögnaktigt påstår "alltid varit påpassliga att hugga in i vår rygg, då vi varit i trångmål".

Sanningen är, att vi svenskar under gångna tider oftare huggit in på norrmännen än de på oss, och detta icke alltid av tvingande skäl. Men härom mera längre fram.

HEDINS FYRA TROSARTIKLAR.

Vad är det nu Sven Hedin genom sina "varningsord" egentligen vill lära det svenska folket? Jo, tydligen vill han hos vårt folk ingjuta en orubblig tillit till följande trosartiklar.

1:o. Ett världskrig står för dörren.

Hör! Han har under sina färder i Asiens öknar upptäckt en allmän spänning under vilken folken leva överallt. "Det jäser i alla utkanter, man väntar något utomordentligt, man vet att alla, med eller mot sin vilja, kommer att dragas in i striden" (sid. 4). Han har vidare i Asiens vildmarker, han bl. a. även studerat svensk historia, fått visshet om, att

2;o. Ryssland vill överfalla Sverige.

"Vår historia lär oss att vi först och främst och alltid måste hålla den östra fronten klar. I öster skall det gälla en gång". (sid. 6).

Tvivla vi på profeten Sven Hedin, så, må vi "Se efter i Hallendorf och Grimberg!" De höra också till de stora profeterna. (sid. 6).

3:o. Norrmännen äro också våra fiender.

”Genom vår egen lojhet och kortsynthet förlorade vi den trygghet som unionen innebar. Därför befinna vi oss år 1912 i samma läge som 1809, då vi, på samma gång som vi måste slåss med ryssarne i öster, hade norrbaggarna i ryggen, allid påpassliga att hugga in, så fort vi voro i trångmål. Har trycket på västra gränsen upphört, eller är vår trygghet måhända mindre hotad nu än 1809? Är det slut med det långa grälet och kunna vi med lugn betrakta våra västra grannar som vänner, pålitliga i alla väder? Hur var det med Grisbådarna? Nu är renbetesfrågan på tapeten, och framdeles kan det bli fråga om malmutförseln till Narvik”.

”Vi ha sålunda både i öster och väster grannar, mot vilka vi alltid måste vara på vår vakt”.

Detta var den tredje trosartikeln.

Alltså: Det allmänna världskrigets utbrott i en nära förestående tid är, enligt Hedin, oundvikligt som döden. Ett krig mellan oss och Ryssland är också med visshet förestående, och ett krig med Norge kan svårligen undvikas, ”ty norrmännen passa alltid på att hugga oss i ryggen, så snart vi råka i konflikt med en annan makt”.
Just snygga utsikter!

Vi skola längre fram utförligt bemöta vart och ett av ovannämnda lika ohyggliga som osanna påståenden. Här vilja vi

endast i förbigående medgiva, att alla dessa skräckingivande olycksprofetior visserligen rätt snart skulle gå i uppfyllelse, om nämligen alla styrande och ledande personer i vårt land och grannlanden hade likadant sinnelag och samma syn på tingen som – Sven Hedin och hans själsfränder. Men, ve oss då!

Innehålla d:r Hedins tre första trosartiklar idel mörker och fasor, så gives oss dock i den fjärde artikeln strömmar av tillförsikt, ljus och hopp. Vi behöva ej se ängsliga ut, ty

4:o. Vi förmå försvara oss mot Ryssland och Norge med på samma gång.

Men naturligtvis icke med den usla krigsmakt, som för närvarande står till vårt förfogande, nej, men med tillhjälp av högerens underbara F-båtar, vilka nu skola byggas den ena efter den andra i ljungande fart. ”Innan årets riksdag åtskiljes måste kölen till den första verkligt sjögående pansarbåten av ny typ sträckas”, kommenderar Sven Hedin (sid. 7)

”Under de dagar, då femte huvudtiteln dryftas i kamrarna, bör striden mellan vänster och höger avblåsas” och alla (höger, frisinnade och socialdemokrater) endräktigt tala och rösta för – högerens F-båtar.

Ja, så skall det gå till i svenska riksdagen, såvida riksdagsmännen eljest lärt att lystra till ”Varningsord” och

kommandorop lika punktligt och villigt som Sven Hedins berömda turkar, kirgiser, kosacker, mongoler och perser gjorde under vildmarksfärderna.

STORM OCH DIMMA.

Det starkaste sjövapnet

I fornsagorna berättas om män och kvinnor vilka egde förmågan att till sina ovänners ofärd frambesvärja stormar och oväder. Läs sagan om kung Helge och Frithiof den djärve! – I Europas kristnade länder råkade denna nyttiga konst tidigt i glömska men fortlever ännu, säges det, långt bort i det inre Asien bland kirgiser, kalmucker och tartarer.

Ingen bland västerlandets talrika förs vars vänner har före Sven Hedin kommit att tänka på av vilken omätlig betydelse det vore för sjöförsvaret, att från Asien ånyo införskriva nämnda trolldomsmakt. Men han här funnit det. Storm och dimma i tillräcklig styrka och täthet vore ju för Sveriges land det yppersta försvarsmedel mot ryssarna i ett blivande sjökrig. Konsten är bara att kunna trola fram detta ”betryggande försvar” just i det rätta psykologiska ögonblicket, sedan ryssarna givit sig ut med sin transport- och örlogsflotta på rövartåg mot Sverige.

Men d :r Hedin är säker på sin konst. På sidan 41–42 i sitt ”varningsord” beskriver han utförligt,

huru allt skall tillgå. Storm skall det bli, alldeles ohyggligt, när ryska fiendeflottorna äro på väg till Sverige. Men naturligtvis endast för de ryska skeppen. Våra av gudar signade F-båtar (läs Annie Åkerhjelm's högstämnda F-båtsvisa!), vilka reda sig gott även i de vildaste stormar, och aldrig stöta på grund, skola då passa på och nedgöra hela den ryska flottan med transportskepp och allt. "Det kräves", säger Hedin, (sid. 41), "ingen fantasi för att föreställa sig den förödelse, som skulle uppkomma" i ryska flottan under sådana förhållanden. Alldeles riktigt. Leve trolldomsstormen och tjockan! Visst har Sven Hedins forskningsfärd i Östern haft betydelse för vetenskapen och kulturen men, som det synes, allra mest för Sveriges försvar.

Äro vi bara herrar över vädret, vindarna och tjockan, då stå vi oss utmärkt i sjökriget med Ryssland, men äro vi ej det, skulle det ju kunna hända att ryssarna kunde fara över hit, när himmeln vore klar och vädret stilla.

Men för oväder åt ryssarna sörjer nog i rätta stunden vetenskapsmannen Sven Hedin. Det kostar intet.

Men de dyra F-båtarna till ryska flottans förstörande måste byggas av svenska folket.

DET OUNDVIKLIGA VÄRLDSKRIGET.

”Spänningen mellan folken har ej under flera tiotal av år varit så nära den stora urladdningen som nu”. ”Man väntar i hela världen något utomordentligt, man vet att alla med eller mot sin vilja komma att dragas in i striden”, säger Hedin.

Men, fråga vi, är det alldeles säkert att det utomordentliga, som världen i närvarande stund väntar, just skall bli ett allmänt internationellt världskrig? Kan det icke möjligen bli någonting helt annat, något ännu mer epokgörande t. ex. krigets fullständiga avskaffande till förmån för en civiliserad rättsordning med laglig skiljedom folken emellan i stället för krig? Eller, ifall överklassen ej vill tillåta detta, möjligen en social revolution, som på en gång kastar det nu maktägande militaristiska krigspartiet ur högsätet. En engelsk statsman, lord Rosebery, har nyligen fällt följande yttrande:

”Uppenbart är att Europa i närvarande tid har att välja endast på två alternativ: antingen en snar betydlig avväpning eller en fruktansvärd social revolution, som i alla land kastar över ända hela det nuvarande samhällssystemet”. Helt visst har den engelske lorden, som länge levat i brännpunkten av Europas sociala och politiska spänning, sett klarare på tingen än Sven Hedin, som levat en stor del av sin tid långt borta från all civilisation.

Att krig mellan stormakterna mer än en gång varit nära att utbryta under senare åren och att freden flera gånger varit allvarligt hotad, kan möjligen innebära någon sanning. En mera oomtvistad

sanning är dock att stormaktskriget vid alla dessa kritiska tillfällen uteblivit. Varför?

Jo, därför att stormaktsregeringarna i vår tid icke vilja hava krig med varandra, och detta av flera tungt vägande skäl.

1) Kriget är i vår tid impopulärt, ja, hatat av de europeiska folkens stora menigheter, som blivit delaktiga av den allmänna folkupplysningen, vilken jämväl ingår upplysning om krigens onödvändighet och absoluta skadlighet för land och folk.

Gent emot en upplyst allmän folkmening kan ingen regering i världen kasta sitt land in i ett krig. Försökte ett lands regering tvärt emot allmänna folkmeningen i sitt eget land börja krig mot ett grannland, bleve detta farligast för regeringen själv. Stormaktsregeringarna i Europa äro kloka nog att inse detta och rätta sina handlingar därefter.

2) Europas stormaktsregenter äro ej nu, som fordom ofta var fallet, personliga ovänner med varandra. Snarare tvärtom. De tävla ej längre med varandra om Europas kronor. Varje dynasti håller sig lagenligt med sina rättsanspråk inom eget land och t. o. m. tackar Gud, om den i fred för republikanerna få fortsätta att bära sin egen krona. De utmana ej likt Karl IX i Sverige grannstatens regent till personlig duell eller likt Sveriges Gustaf IV Adolf (mot Napoleon)

”svärja varandra ett oförsonligt hat”. När till och med den tusenåriga efterblivenheten i Kina nu som bäst är i farten att avsätta sin gamla kejsardynasti och införa republiken, måste det väl i all rimlighets namn stå klart för Europas monarker, att tiden ej är lämplig för krigiska äventyr, vilka lätteligen kunde slå deras troner i spillror.

De förstå det också. Varen förvissade därom! Även i denna omständighet ligger en fredsgaranti som ej är att förakta.

Sällan ha så många och svårlösta tvistefrågor stått på stormaktskonferensernas dagordning, som just i vår tid, men alla ha de hittills avvecklats fredligt utan krig. Vi ha haft att dragas med ”den sjuke mannens” alla gamla trassliga affärer på Balkanhalvön, Kreta, Egypten, Sudan, Armenien m. fl. platser, Fashodaaffären (mellan England och Frankrike) och Marockotrasslet, jämte en hel massa andra ytterst svårlösta politiska problem, vilka sammanhånga med den mellan Europas stormakter nu pågående delningen av såväl ”de svartes världsdel” som stora sträckor av Asien.

Var och en av dessa tvistefrågor skulle med lätthet kunnat kasta staterna i krig mot varandra, om tiderna och förhållandena i Europa varit sådana som förr. Men det äro de tydligen ej. Tids-utvecklingen har skridit framåt, långsamt men säkert från ett permanent krigstillstånd förr till ett permanent rätts- och fredstillstånd, som just nu håller på att växa fram.

De verkligt vakna, som grundligt studerat senare tiders världshändelser, se detta klart och tydligt. De se det och glädjas däröver; men de efterblivna, de i fornkrigisk drömyra vandrande högermännen av t. ex. Sven Hedins cert se ingenting härav, förstå ingenting härav och vad värre är, vilja ej heller se och förstå vad tidens klocka är slagen.

Om d:r Sven Hedin och hans meningsfränder ville göra sig besvär att läsa den engelske författaren Norman Angells, nyligen i svensk översättning på Norstedt & Söners förlag utgivna bok "Europas synvilla" skulle de helt säkert komma ifrån sin olycksaliga blindtro på det stora världskrigets föregivna oundviklighet.

Nämnde författare ådagalägger med klara, bindande förnuftsskäl, stödda på rent ekonomiska grunder, att ett nutidskrig mellan Europas stormakter måste t. o. m. för finansiärer och penningmän te sig som en så orimlig dårskap, att ingen klok människa bland dem hädanefter kan vara med därom.

Att stormaktsregeringarna var och en i förhållande till sin militärstyrka öka och utvidga sina kolonialvälden i främmande, ociviliserade världs. delar, däri ligger mening och förnuft från kapitalistisk synpunkt sett (och varför icke även från "rent civilisatorisk?"), men naturligtvis endast under förutsättning, att stormakterna ej sinsemellan måste slåss om ro vet, ty i sådant fall

skulle ju hela kolonialvinsten och mycket mer därtill ohjälpligt förspillas.

Ser man icke det beundransvärda lugn, den beundransvärda energi, varsamhet och uthållighet varmed stormaktsregeringarna konferera, underhandla och rådslå om sina ofta ytterst svårlösta koloniala angelägenheter? De vilja ej fränkänna varandra den rätt till kolonial utvidgning, vilken var och en av dem för egen del gör anspråk på, men det gäller för dem att komma överens om en sådan fördelning av bytet, att var och en känner sig tillfredsställd och krig undviks.

För krigets avskaffande i världen fordras ej, att människorna bli änglar eller syndfria helgon. Det fordras bara att de bli en smula upplysta och kloka egoister. Så långt i hyfsning bör man väl kunna hoppas, att människorna snart skola komma.

Dit hän ha faktiskt stormaktsregeringarna redan kommit. De ha under senaste tid gång på gång i handling ådagalagt, att de nu nått denna visst icke föraktansvärda civilisationsståndpunkt.

Sammanstötningen mellan England och Ryssland i Asien, vilken de politiska olycksprofeterna så länge bebådat, har helt enkelt uteblivit Englands och Rysslands världsvälden hava mött varandra vid Kaschmirs gränser, i Avganistan, i Persien, i Tibet och flera andra ställen, men den såsom oundviklig ansedda krigiska sammanstötningen har helt torkat in, ja, till och med förbytt sig i

vänskap och bästa samförstånd. Krig mellan Ryssland och England är för framtiden uteslutet för så vitt ej det kompletta vanvettet kommer till makten i endera eller båda de nämnda staterna.

De gamla arvfienderna Frankrike och England äro ej fiender mer. Deras tusenåriga fiendskap är förvandlad till vänskap så fast och varm som någonsin funnits mellan två nationer.

Hatet mellan två andra "arvfiender", Frankrike och Tyskland, håller på att plånas ut. Det är ej många sansade fransmän som nu mera tänka på revanschkrig mot Tyskland, och Tyskland själf rustar som bekant "endast för att bevara freden".

Man skrattar kanske åt denna kajsersliga fras, men den innehåller säkerligen mera sanning, än man vanligen är böjd att tro. Om Tyskland, som för 40 år sedan genom ett segerrikt krig med hårdaste fredsvillkor vid fredsslutet skaffat sig en ovän, som sedermera beredde sig att vid lägligt tillfälle ta revansch, då kunde samma Tyskland, så vitt det ej ville på humant sätt gottgöra vad det vid fredsslutet försyndade sig, verkligen behöva rusta sig mycket starkt för att bevara freden. Huruvida Tyskland ändå i längden vinner något på de överdrivna krigsrustningarna blir en annan fråga.

Men om en obetydlig småstat t. ex. Sverige, som på hundra år icke förorättat någon annan makt och som på grund därav ingen fiende har, "rustar för att bevara freden" det måste ju betecknas som rena dårskapen.

Invänder man, att monarkernas vilja i vår tid ha litet eller intet att betyda i de stora världshändelserna, att således deras fredsvilja icke innebär någon pålitlig garanti för världsfreden, så måste man dock ihågkomma, att folken själva i denna fråga helt stå på monarkernas sida. Denna om-ständighet betyder dock något.

Om furstar och folk enats i bestämd fredsvilja, vilken är då den makt som skulle förmå att kasta oss in i kriget? Kanske en handfull militarister, som även i fortsättningen vilja regera både folken och deras statschefer? Förmodligen.

Militaristernas timglas är dock snart utrunnet. Deras sista timme är slagen. Det frukta de nog också och rasa till följd därav ursinnigare nu än någonsin förr.

Mäktiga krafter till deras bekämpande ha upp' stått och gripa in i världshändelsernas gång. Gen emot dessa nya makter äro militaristerna små och maktlösa.

Dessa nya makter äro talrika, men ibland dem möter oss: 1:o. den allmänna folkupplysningen, 2:o. vetenskapen, 3:o de moderna uppfinningarna, 4:o. den internationella samfärdseln, 5:o. den internationella arbetare rörelsen samt sist men ej minst 6:o. den internationella fredsrörelsen.

Naturligtvis vet hr Hedin i likhet med andra militarister intet om dessa nya faktorer i världsutvecklingen och vill häller ingenting veta härom. Haagkonferenser och fredskongresser äro för honom

endast värdelösa "såpbubblor", "papperstraktater" och bosch. Med en sådan, den bornerade högfärdens och ursinnets man lönar det icke att resonera.

Haagkonferenserna äro ju, som man vet, stormaktsregeringarnas första berömvärda försök att äntligen komma ifrån det nuvarande oeffterrättlighetssystemet, och de av Hedin smädade "papperstraktaterna" utgöra lika visst den första värdefulla början till ett ordnat rättsväsen i våldets ställe mellan världens nationer. Den som uttrycker sitt hänfulla förakt för de ädlaste människors, de mest upplysta och mest rättsinnade statsmäns strävan att äntligen rädda världen från krigets förbannelse och att äntligen "ringa in förbrödringens framtidsrike", den förtjänar sannerligen icke medborgarrätt bland civiliserat folk. Den förtjänar att visas bort till Asiens turkar, kirgiser och tartarer.

Haagkonferenserna, Haagdomstolen, de talrika skiljedomsprocesserna och skiljedomstraktaterna, ja, just de av Hedin och andra militarister smädade "papperstraktaterna" hava under senaste århundrade gång på gång räddat nationerna från krig.

Från huru många krig har militaristernas revolvermoral och vilda sabelskrammel frälsat världen?

Det bleve för vidlyftigt att nu utreda alla här uppräknade utvecklingsfaktorers betydelse för världsfreden. Större volymer fordras härför.

Den organiserade internationella arbetarerörelsen som fredsfaktor må dock här kraftigt understrykas. Det visar sig tydligen för varje dag, att fredstanken växer sig starkare och starkare bland världens organiserade arbetare. Det visar sig, att arbetarne ej i evighet ämna tjänstgöra som krigets slakteroffer. Då krigsfara yppar sig i Tyskland j Frankrike eller var annanstädes som hälst är det alltid arbetarepartiet och arbetarepressen som jämte de organiserade fredsvännerna uppträda mot krigshotet.

I riksförsamlingarna i alla land äro arbetarepartiets representanter de som främst våga sig fram för att huta åt krigshetsarne. Detta skall till deras beröm sägas, ty det är sant. I vår egen svenska riksförsamling är förhållandet detsamma.

Det behövs blott att arbetarerörelsen proportionellt tillväxer hädanefter som hittills ännu några år framåt för att krigets saga för alltid skall vara avslutad. Det är detta som militaristherrarna tyckas ana, därför uppbjuda de också all sin kapitalistiska makt att krossa arbetareorganisationerna.

Att också den speciellt organiserade fredsrörelsen är av stor betydelse för den framtida världsfreden torde väl knappast någon vilja förneka.

Den organiserade internationella fredsrörelsen som inom sig samlar medlemmar av alla stånd, yrken och samhällsklasser utan avseende på olika religiös, social och politisk uppfattning är mer än 50

är äldre än den organiserade arbetarerörelsen. Vad arbetarerörelsen inom sig hyser av antimilitarism och fredsentusiasm har den tillägnat sig från den så kallade borgerliga freds rörelsen. Den sistnämnda, delvis mycket radikal ända från sin grund-läggning, bibehåller mångenstädes än i dag samma radikala läggning och överträffar ej sällan i konsekvens och radikalism den fredspropaganda, som drives av det socialdemokratiska partiet

Att stämpla denna äldsta politiskt och socialt neutrala fredsorganisation såsom en den ljumma halvhetens "borgerliga" freds rörelse är orättvist och orätt och borde ej längre tålas. Den äldsta freds rörelsen har aldrig fått betyget ljum och moderat från militaristlägret. För övrigt sluter denna fredsorganisation i vårt land och andra länder för närvarande inom sig medlemmar från alla sociala och politiska läger (naturligtvis med undantag av det rent militaristiska), således även från det socialdemokratiska partiet. Ja, presidenten för internationella fredsbyrå i Bern är ingen mindre än den kände socialdemokratiska senatoren La Fontaine från Belgien.

Att fredskonferenserna i Haag, världsfredsdomstolen där sammastädes, skiljedomstraktaterna och den begynnande rättsordningen mellan nationerna kommit till stånd successivt det ena efter det andra och att som följd härav talrika krig redan förhindrats, därför har världen att tacka den organiserade freds rörelsen.

Att arbetarörelsen på senare tid kommit den äldre speciella fredsrörelsen till hjälp, däröver gläds denna; men den fordrar att bemötas med aktning av hjälptrupperna, vilka till dess bistånd framstormat i tätare skaror under stridens senare skede.

De ha, dessa äldre fredsvänner, i sanning "burit dagens tunga och hetta". De ha modigt och oförfärat stått i kamp mot en värld, full av hat, hän och smädelser. De ha stått en fåtalig skara spridd över jordens alla länder utan annat stöd utan andra befästningar än sin egen religiösa och moraliska kraft samt sin orubbliga tro på förnuftets och ljusets slutliga seger över mörkret, ondskan och våldet; och de ha dessa spridda, fåtaliga fredsvänner uträttat underverk, större än världen vill erkänna.

De ha i grund omskapat folkens tänkesätt gent emot kriget, de ha bringat kriget och dess blodiga hjältar i ohjälpligt vanrykte, de ha vunnit folkmassorna för fredens idé och deras röst har blivit hord och beaktad av de bästa bland statsmännen; ja, de ha i det allra närmaste genom sitt upplysningsarbete omöjliggjort kriget inom den civiliserade världen. Endast vid civilisationens utkanter i Asien, Afrika, Central- och Sydamerika pågå ännu de gamla krigens efterdyningar.

Det stora världskriget kommer icke.

Sven Hedin är att hänföra till de falska profeterna.

VILL RYSSLAND ÖVERFALLA OSS?

”I öster skall det gälla en gång”, profeterar hr Hedin.

”Se efter i Hallendorff och Grimberg”!

Ja, låtom oss se efter i vårt fäderneslands historia, våra gamla krigs historia! Den är lärorik nog.

Vem var det som började striderna här i Norden? Ryssarna eller vi? Gingo ryssarna över Östersjön och Bottenhavet först för att ofreda oss? Eller gingo vi över haven först för att ofreda dem?

Gingo icke redan de gamla svenska vikingarnas rövaretåg bort i Österled? Huru var det med Rurik? Skröt icke Gustaf Vasa i sin berömda ”konungaskola” över vårt fädernesland, ”vars inbyggare varit åstad och tuktat dem därute i söder och öster”? Själve Sven Hedin erkänner (sid. 20) att ”vi under våra tallösa krig alltid kämpat i främmande länder och endast erfarit helt korta fientliga påhälsningar inom Sveriges gränser”.

Alldeles riktigt.

Från Skandinaviens och Danmarks kuster utgingo under forntiden de vilda berserkarnas härjningståg till grannfolkens fredligare bygder vida omkring och sträckte sig även till Ryssland. ”För nordmännens raseri bevara oss milde Herre Gud”, var en av de kristnade sydeuropeiska folkens kyrkböner; och de hade skäl att bedja så. Vad våra hedniska förfäder voro – fredsvänner voro de ej.

Det är ej sant att svenska folket fört krig endast till självförsvaret. Oftast ha vi varit de anfallande. ”Vi ha tågat söderut

genom halva Europa. Vi ha tågat österut till Asiens tröskel”, berättar skrytsamt historieskrivaren – Sven Hedin (sid. 58), ”nästan alltid segrande”, tillägger han.

Vi gingo över Östersjön för att tillegna oss land, som ej tillhörde oss. Vi slogos i århundraden för att vidga vårt välde på de andra folkens bekostnad eller för att befästa oss i besittningen av vad vi med våld och orättvisa tagit.

De av oss anfallna folken försvarade sig och drevo oss till sist tillbaka till vårt land igen. Man bör ju försvara sig mot utländska inkräktare. Eller hur?

De av oss så djupt föraktade ryssarne blevo till sist de tuktomästare, vilka ”med hårda händer” lärde oss att låta andra folk vara i fred. Vi anföllo dem och ryckte ifrån ”dem den ena landbiten efter den andra. Ingermanland och Karelen med närgränsande landsträckor, som tillhörde ryskt område, blev vårt byte. Det egentliga Finland själft var ursprungligen icke heller en svensk besittning. Vi togo det med våldets rätt och hade föga glädje därav.

Våra ”fientliga påhälsningar” hos grannarna i österled började mycket tidigt, t. o. m. före år 1000. Ryssarnas första kontravisit hos oss inträffade först år 1719 och hade till syfte att tvinga oss till fred.

Vi beskärma oss erbarmligt över ryssarnas härjningar i Sverige år 1719, men iakttaga total tystnad om våra egna krigares

framfart i ryssarnas land, talrika gånger förut. Då de våra höggo på ryssarna, oftast vid Östersjöns kusttrakter, men stundom ända in i hjärtat av Ryssland eller till och med, som Sven Hedin säger, ända fram till Asiens tröskel, tror någon, att våra soldater vid ifrågavarande tillfällen betedde sig som gentlemän? Rysslands historia har något helt annat att förtälja. Vår egen tiger därmed. Svenska hemvandrande soldater hade på sin tid åtskilligt att berätta om de snygga friheter de än på befallning, än på eget beråd tillåtit sig i "fiendeland".

Man känner gamla tiders krigareskick hos alla nationer. Våldtäkt, blodsdåd, plundring och mordbrand betecknade allestädes deras vilda framfärd. Sådant tilläts tämligen fritt som belöning och rekreation åt soldaterna.*

Då vi i skrikande färger utmåla grannarnas felsteg begångna mot oss, böra vi även ihågkomma vår egen nations blodröda synder gent emot grannfolken. Eljest vore det förståndigast att tiga med alltsammans.

Som förut blivit sagt drevo ryssarne oss slutligen ur sitt land. De togo ifrån oss vad vi rövat från dem och från Polen. Ingermanland, Estland och Lifland rycktes ifrån oss. Finland, (med undantag av östra Karelen), fingo vi dock behålla och skulle haft det

* Gustaf Adolfs fälttåg i Tyskland utgjorde ensamt ett undantag från de vanliga vilda krigarsederna.

kvar än i dag, om vi förstått att efter den betan låta Ryssland vara i fred.

Men svenska militaristpartiet kunde ej glömma det lidna nederlaget. Det reste sig åter med vilt vapenskrammel kort tid efter Karl XII :s död, skrevo sin Sinclairsvisa – ett värdigt motstycke till Hedins ”Varningsord” – störtade Arvid Horns fredsstyrelse och kastade Sverige åter i krig med Ryssland.

Kriget, som med ursinnigt larm, skryt och övermod blivit igångsatt, blev det ömkligaste som Sverige någonsin fört. höga, uppstyltade ”hattarna”, vilka före krigsutbrottet på allt sätt nedskällt och smädat fredsvännerna, sprungo sedan under fälttåget som eländiga backharar undan för de fåtaliga ryska trupperna. Utan att leverera en enda batalj utrymde svenskarna hela Finland, som ryssarna fingo ostört besätta.

Det hade varit den enklaste sak för ryssarna att behålla Finland redan då. Men de gjorde det ej. De återlämnade till oss nästan hela landet med villkor att Sverige valde en mot Ryssland vänligt sinnad tronföljare (Adolf Fredrik). Därefter hade vi yttre fred åter några år, medan inbördesstriderna mellan den tidens militarister och fredsvänner med oförminskad bitterhet fortfor att rasa.

Freden räckte dock ej länge. Med militaristpartiets (hattarnas”) tillhjälp genomförde äventyrarekungen Gustaf III sin första statskupp och gjorde sig själv halvt enväldig.

För att dölja sina olagliga tillgrepp ur statskassan och för att höja sin sjunkande popularitet anföll han utan rimlig krigsorsak och i strid mot gällande svensk grundlag på nytt Ryssland, men sökte genom varjehanda fiffiga knep ge sitt anfallskrig sken av försvarskrig. Stockholms borgare och delvis även landets bönder lyckades han föra bakom ljuset men icke svenska adeln och härens officerare, vilka den gången hade anledning att hålla ögonen öppna. Han fick emot sig officersförbundet vid Anjala och träffades 4 år senare av det adliga pistolskottet å maskeradbalen i Stockholm.

Ryssland hade emellertid av lång tids erfarenhet lärt, att det aldrig kunde lita på Sveriges vänskap. Sverige hade gång på gång bevisat sig vara en oförsonlig fiende, och en sådan vore det nödvändigt att för den framtida fredens skull försätta ur stridbart skick.

Ännu ett försök att försona Sverige med Ryssland gjordes likväl, nämligen att förmåla en prinsessa av det ryska kejsarhuset med Sveriges kronprins Gustaf Adolf. Man hoppades, att den ryska furstedottern skulle bliva en ny Margareta Fridkulla. Ryska kejsarinnan intresserade sig livligt för den åsyftade förmålningen och allt tycktes gå väl. Den svenske kronprinsens sträva halsstarrighet omintetgjorde dock hela fredsplanen. Han reste till Petersburg i friareärende, fick prinsessans och kejsarinnans ja, men ville sedan vid äktenskapskontraktets avslutande ej tillåta sin blivande gemål religionsfrihet i det nya fäderneslandet. Härmed brast den sista

förhoppningen om vänskap mellan ryska och svenska regenthusen, och på samma gång. Även förhoppningen om varaktig fred mellan Ryssland och Sverige.

Napoleonska krigerna med den allmänna politiska förvirring som därmed följde i Europa samt den inre usla styrelsen i Sverige gjorde det lätt för Ryssland att varaktigt vingklippa den svenska rovfågeln. Gustaf IV Adolfs underminerade envåldsmakt och halsstarriga oförsonliga hat mot den mäktige Napoleon bidrog var på sitt sätt att draga över Sverige ett nytt krig med Ryssland 1808; och den gången var det slut med ryska regeringens ofta förut ådagalagda skonsamhet. Finland skildes från Sverige och har allt sedan dess varit befriat från krigets elände.

Den förste Bernadotten på Sveriges tron, Karl XIV Johan, hade åtminstone en god regentegenskap, som förtjänar Sveriges tacksamhet. Han förstod att hålla fred med Ryssland. Han slöt ett förmligt vänskapsförbund med ryske kejsaren och förenade Sveriges härsmakt med Rysslands i kampen mot fredstöraren i Europa Napoleon. Den gamla svensk-ryska fiendskapen var liksom bortblåst, så länge Karl XIV Johan förde spiran. Även under hans närmaste efterträdare Oskar I och Karl XV fortlevde den goda grannsämjan med Ryssland.

Officiellt från regeringarnas sida fortfor det vänskapliga förhållandet mellan Sverige och Ryssland även under Oskar II:s

regering och gör så ännu. ”Rikets förhållande till främmande makter är fortfarande vänskapligt”, heter det sant och riktigt i trontalet varje år.

Men i Sveriges militaristläger har pipan haft ett annat ljud alltsedan den svenska försvarsdansen tog sin början.

De svenska utomordentliga krigsrustningarna, vilka inleddes med 90-dagsexercisen, voro, som var man vet, riktade mot – Norge. Vi ha ännu i friskt minne dåvarande statsminister Åkerhielms bevingade yttrande inför ett hundratal förstakammarledamöter i Stockholm: ”Få vi bara de 90 dagarna, skola vi tala svenska med norrmännen”. Orden voro ej avsedda varken för norrmännens eller svenska folkets öron men nådde likväl ut både till Norges och Sveriges folk samt vållade hr Åkerhielms snara reträtt från statsministerposten. Man sökte tysta ned saken, men strävandena inom det storsvenska militaristpartiet fortgingo med oförminskad styrka i samma riktning som förut. Man aktade sig dock därefter mer sorgfälligt än förut att öppet tala om de tvångsrevisionistiska planerna mot Norge. Man dolde dessa tillsvidare under ett ljudligt härskri mot – Ryssland, som icke hotat oss.

Så begyntes och fortsattes med aldrig sviktande energi agitationen i ryss-skräck, med resultat att Sveriges folk och riksdag formligen skrämdes att gå med på 90-dagars-exercisen.

Från början trodde säkerligen icke en enda av de invigda på ”ryssfaran i öster”. Men den var absolut nödvändig att ha som

drivkraft för den militaristiska försvarsrörelsen. Utan ryssfruktan var det stört omöjligt att i riksdagen genom-driva de militära kraven. Därför fortsattes agitationen i ryss-skräck så länge, att högern själv började allvarligt tro på sina egna försvarslögner. Då behövdes Bodenfästningen, så mycket mer som denna ovillkorligen måste bidra att – hos svenska folket befästa tron på en allvarlig ryssfara. Det var naturligtvis detta syfte fästningen i främsta rummet skulle tjäna.

Här i Sverige har det blivit allmän sed att aldrig företaga ens den minsta åtgärd för upphjälpande av vårt "försvar" utan att på samma gång demonstrativt utpeka den speciella "fiende", mot vilken våra rustningar skola vara riktade. En taktlöshet så stor, att den skulle kunna rent av draga över oss ett krig med den sålunda utpekade grannen, ifall denne vore en smula hetsig.

Men Ryssland är ingen hetsig nation.

Ryska regeringen har med beundransvärt lugn och jämnmod åsett våra krigiska demonstrationer.

Den begärde visserligen en gång under det vildaste försvarstumultets dagar, då 90-dagars-systemet höll på att genomdrivas, en förklaring från svenska regeringens sida. Sveriges dåvarande kronprins for också mitt i smällkalla vintern runt östersjön till Petersburg och lämnade förklaringen. Sannolikt godkände ryska regeringen denna, ty sedermera har från Petersburg ingenting vidare

försports med undantag av en del säkerhetsåtgärder i Finland, vilka sannolikt icke befunnits nödiga om svenska militaristpartiet förhållit sig litet mera stillsamt.

Historien har sålunda lärt oss, att Ryssland aldrig varit farligt för oss, såvida det självt fått vara i fred. Den har lärt oss, att Ryssland upprepade gånger sökt vår vänskap, men att vi allt för ofta varit för storkaxiga att mottaga den framräckta handen.

Huruvida freden mellan oss och Ryssland för framtiden alltid skall fortfara eller vi ännu en gång skola drabba samman, det beror uppenbarligen helt på oss själva. Kan Ryssland helt lita på vår fredskärlek och vår obrottsliga neutralitet under alla förhållanden, då har Ryssland förvisso större fördel av oss som självständig stat, vilken fredar dess rygg en lång sträcka åt väster, än det skulle ha av oss som en underkuvad provins, vilken bara skulle vålla Ryssland nya inre svårigheter. Detta förstå också de ryska statsmännen mycket väl. Häruti ha vi tydligen att söka den förnämsta orsaken till ryska regeringens ådagalagda tålmod gent emot de svenska militaristernas oupphörliga upphetsningsförsök.

Ett stående agitationsnummer på de svenska militaristernas program är den utnötta sagan om en isfri hamn i Norge for Rysslands räkning.

Namnet på den, som först diktat sagan, känna vi ej och troligen icke någon annan håller, men den är nu i var mans mun och tros av de flesta.

Men skola nu ryssarna ta i besittning denna isfria hamn, behöva de naturligtvis även en bit av vårt nordliga Norrland såsom genomfartsväg att komma dit.

Våra militarister spara ingen möda att för Sveriges folk och samtidigt även för ryssarna bevisa, att dessa skulle ha alldeles ofantlig fördel av ett dylikt arrangemang, ja, att de för sin framtida välfärds skull ovillkorligen förr eller senare måste gripa sig an med ifrågavarande erövring. Våra patentpatrioter skriva långa vackra avhandlingar, i vilka de lovprisa Sveriges rika naturtillgångar i övre Norrland samt vilken god idé det vore för ryssarna att tillägna sig allt detta.

Ryssarna läsa de lockande beskrivningarna men utan att hänföras därav (till det krigiska företaget). De veta nämligen att de hemma i sitt eget land i Uralbergen i Sibirien och annorstädes ega gruvor i mängd och fullt tillräckliga för deras eget behov.

Den isfria hamnen i Norge lockar dem ej håller. De ha isfria hamnar så många de behöva inne i Östersjön närmare landets stora pulsådorr, och

Östersjön är intet slutet hav. Handelskepp och pansarflottor kunna vilken årstid som helst gå från Rysslands

östersjöhamnar ut i Atlanten samt återvända från Atlanten till Ryssland igen.

Ryssland har numera isbrytare större och starkare än våra egna och hålla med tillhjälp av dessa sjöfarten öppen hela vintern från sina förnämsta östersjöhamnar Libau, Riga, Reval, ja även Kronstadt, om det behöves. Gick icke för några år sedan Rysslands hela östersjöeskader från de ryska hamnarna ut genom Bältet på väg till Ostasien mitt i kallaste vintern utan att hindras av is.

När ett land eger goda hamnar, öppna för sjöfart året runt, alldeles invid landets centralaste delar, söker det rimligtvis icke att erövra från andra land hamnplatser, dit vägarna gå endast genom obygder, ödemarker och snöiga fjälltrakter mer än 150 mil bort från landets stora trafikpulsådror.

Vad Rysslands östersjöflotta beträffar torde det för ryssarna vara lättare att proviantera, armera och bemanna denna vid hemlandets egna, nära landets centrum belägna hamnar än att fjärran därifrån långt på andra sidan Lapplands fjälltrakter förse den med allt vad den behöver av manskap, vapen och proviant. Detta borde begripas även av de allra okunnigaste. Det är ej möjligt annat än att våra militarister också förstå det; fast de inför menige man i rent skrämselyfte låtsas något annat.

Säkert är emellertid att ryssarna inse det meningslösa, ja rent vanvettiga uti ett dylikt projekt och därför fortfarande som hittills icke egnas en tanke däråt.

Hedin uppmanar Sveriges folk att studera Roths karta. Ja väl, slå upp Roth eller vilken annan karta som hälst! Mät avståndet från Petersburg till Ofotenfjord och studera även terrängen, över vilken vägen löper fram! Endast en vansinnig i Ryssland skulle falla på idén om en rysk örlogshamn vid Lyngenfjord eller i trakten av Lofotens öar.

Våra militarister med Sven Hedin i spetsen lita så blint på svenska folkets okunnighet, att de tro sig kunna inbilla samma folk vilka dumheter som hälst. Men den tid, då folket lät lura sig att med förtroende omfatta även det mest grova bedrägeri, är lyckligtvis tilländalupen och kommer aldrig mer tillbaka.

RYSSEN SOM SKRÄMSELSPÖKE DUGER ICKE LÄNGRE.

Huru landets konung och förutvarande under decennier kvarsittande högerregeringar med full vetskap om det bestående vänskapsförhållandet mellan vårt land och den östra grannstaten kunnat stillatigande bevittna de aldrig upphörande svartmåningarna av Ryssland är rent obegripligt.

Den svenska regeringen själv har under ryssskräckens tid här i landet stått i allra bästa vänskapsförhållande till den ryska, ja stundom t. o. m. gått allt för långt i tjänstvillighet mot den ryska

hemliga polisen i dennes jakt efter politiska flyktingar. Vi minnas bl. a. Tcherniakaffären. Vår regering har med den ryska avslutat skiljedomstraktaten av 1904 samt östersjötraktaten av 1908.

Den förra, som tillkom på initiativ av svenske utrikesministern Alfred Lagerheim, har följande lydelse :

Artikel 1.

De höga fördragsslutande parterna förbinda sig att den genom konventionen av den 29 juli 1899 Haag upprättade permanenta skiljedomstolen hänskjuta de tvister, som skulle kunna uppstå mellan dem, under förutsättning att de icke beröra de särskilda ländernas självständighet eller livsintressen eller utövandet av suveräniteten, och att en fredlig lösning ej kunnat uppnås genom direkta diplomatiska underhandlingar.

Artikel 2.

Varje part avgör själv frågan, huruvida den tvist, som uppstått, berör dess självständighet, dess livsintressen eller utövandet av dess suveränitet och följaktligen är att hänföra till dem, som enligt föregående artikel äro undantagna från obligatorisk skiljedom.

Artikel 9.

Denna konvention är avslutad för en tidrymd av tio år, räknat från dagen för ratifikationernas utväxling. För den händelse ingen av de höga fördragsslutande parterna skulle sex månader före utgången av sagda tidrymd hava tillkännagivit sin avsikt att låta dess verkningar upphöra, skall konventionen förbliva bindande, till dess ett år förflutit från den dag, då endera av de höga fördragsslutande parterna uppsagt densamma.

Östersjötraktaten av 1908, underskriven av Sveriges, Tysklands, Danmarks och Rysslands regeringar, lyder som följer:

”Då Hans Majestät Konungen av Sverige, Hans Majestät Tyske Kejsaren, Konung av Preussen, Hans Majestät Konungen av Danmark och Hans Majestät Kejsaren av Ryssland önska befästa de mellan deras respektive stater bestående band av vänskap och god grannsämja och sålunda bidra till dem allmänna fredens bevarande och då de finna, att deras politik avseende å östersjöområdet har till föremål upprätthållandet av det nuvarande status quo i territoriellt hänseende;

Så förklara härigenom deras regeringar, att de äro fast beslutna att orubbade bevara Hans Majestät Konungens av Sverige, Hans Majestät Tyske Kejsarens, Konung av Preussen, Hans Majestät Konungens av Danmark och Hans Majestät Kejsaren av Ryssland rättigheter över deras respektive besittningar, fastland såväl som öar, inom ovannämnda område.

För den händelse att det nuvarande status quo i territoriellt hänseende inom Östersjöområdet skulle på något sätt hotas, skola de fyra regeringar, som undertecknat denna deklaration, träda i förbindelse med varandra för att samråda om mått och steg, som de för upprätthållandet av status quo anse lämpligt att vidtaga.”

Till deklarationen fogades följande memorandum.

”Vid undertecknandet av deklarationen av denna dag anse sig undertecknade, på uppdrag av sina respektive regeringar, böra fastslå:

att den nämnda deklaration hävdade principen om upprätthållandet av status quo endast har avseende å den territoriella integriteten i fråga om de höga fördragsslutande

parternas samtliga nuvarande besittningar, fastland såväl som öar, inom Östersjöområdet och att följaktligen denna överenskommelse icke på något sätt kan åberopas fråga om den fria utövningen av de höga fördragsslutande parternas suveränitetsrättigheter inom deras ovannämnda respektive besittningar.”

Menar man verkligen, att svenska folket skall föraktfullt spotta på dylika bindande fredliga överenskommelser, avslutade och underskrivna av folkens egna lagliga regeringar för att så mycket mer Sätta sin tillit till oansvariga militaristiska äventyrarens lögnaktiga prat?

Att förhållandet mellan Sverige och Ryssland är fredligare och vänskapligare nu än någon gång tillföre framgår också av det kejserliga besöket 'Stockholm för blott 2 ½ år sedan. Aldrig förut har Rysslands monark avlagt vänskapligt besök i svenska konungaborgen. Tilldragelsen är, så vitt vi veta, alldeles enastående i Nordens historia.

Att Rysslands och Sveriges furstehus blivit ge nom äktenskaplig förbindelse befryndade med var. andra är ju också ett nytt tidens tecken, aldrio förut skådat. Vad detta tecken än må förebåda – krig mellan Sverige och Ryssland betyder det ej över detta vänskapliga närmande mellan oss och den östra grannen glädja sig alla svenska fredsvänner och med dem varje rättsinnad fosterlandsvän i hela Sveriges rike.

Vi ha ej råd att föra krig, ej heller ha vi råd att leva isolerade i dold fiendskap mot det stora östra grannlandet. Vi behöva Ryssland som avsättningsort för våra industrialster, och vi behöva köpa en mängd varor från ryska riket.

Den, som söker uppväcka fiendskap mellan Rysslands och Sveriges folk, bör straffas som fosterlandsförrädare.

KUNNA VI FÖRSVARA OSS MOT RYSSLAND?

På denna fråga svara vi ett obetingat ja.

Mot en vän kan man alltid framgångsrikt försvara sig, även om man är aldrig så svag. Därtill behövas ej vare sig dreadnoughter eller F-båtar.

Så länge samförstånd och vänskap råda mellan Ryssland och Sverige, förmå de båda mycket lätt att försvara sig mot varandra, det mindre landet försvarar sig lika lätt som det större.

Men skulle grannsämjan ta slut och de båda vännerna drabba samman med vapen, då gällde ej längre rätten utan den råa styrkans lag och denna lyder sålunda: den större kraften besestrar den mindre.

En våldskamp mellan Ryssland och oss kommer närmast att te sig som en sammandrabbning mellan en björn och en halvstor hund. Hunden kan skälla och på avstånd demonstrera sin fiendskap, men kommer han björnen för nära, rullar han snart omkring i sitt eget

blod. Om denna bild ej är vacker nog, kunna vi välja en annan som är lika belysande. En kraftmätning mellan Ryssland och Sverige bleve alldeles lik en sammanstötning på järnvägen mellan ett lokomotiv och en banvaktsdressin. Man vet bestämt redan på förhand utgången. Lokomotivet står sig någorlunda vid sammanstötningen, men dressinen slås i spillror och kastas åt sidan. Därför bör dressinen, om han har förstånd, akta sig för att stängas med lokomotivet.

Men de svenska militaristerna, kloka och listiga i allting annat, låtsas inte ha det minsta förstånd så snart de komma in på frågan om krig med Ryssland.

”Då det gäller striden om oberoendet”, säger Hedin (sid. 140), ”måste vi vara beredda på att krossa en stormakts maktmedel, icke en småstats.”

Rätt så!

En liten, av inre svåra söndringar och dålig ekonomi försvagad småstat på 5 ½ millioner skulle krossa en stormakts 130 millioner människor och dess motsvarande ekonomiska och militära resurser!

På en sådan galenskap tro icke ens militaristerna själva. De bara låtsas tro därpå, för folkets skull, på det folket måtte tro och i tron giva sitt sista öre till en pansarbåt av F-typen.

En svensk utrikesminister yttrade för några år sedan följande beaktansvärda ord:

”Vi svenskar, som inga militära maktmedel ha (i jämförelse med stormakternas) och som håller inga militära maktmedel kunna få – i vårt intresse ligger det, att alla våra tvistefrågor med grannstaterna afgöras medelst skiljedom”.

I detta sitt uttalande anvisade han Sveriges folk den enda tillförlitliga vägen till det betryggande försvaret.

Med militära maktmedel kommer Sverige ingen vart gent emot en stormakt, men på skiljedomsprincipens samt den mellanfolkliga rättens väg kan Sverige få ett försvar starkare än stormaktshärar.

Ett sådant fredligt försvar kostar intet i jämförelse med det militära, det ruinerar ingen, dräper ingen, men utbreder fredens välsignelse över land och folk.

Sverige kan försvara sig, men icke genom militära maktmedel.

ÄRO NORRMÄNNEN VÅRA FIENDER?

Sven Hedin påstår (sid. 20) att vi ”år 1912 befinna oss i samma läge som 1809, då vi på samma gång som vi måste slåss med ryssarna i öster, hade norrbaggarna i ryggen,, alltid påpassliga att hugga in, så fort vi voro i trångmål”.

Större och uppenbarare osanningar än dem Sven Hedin här ger oss till livs, kan svårligen någon annan nutidssvensk fabricera. Är

det sant att vi nu år 1912 måste slåss med ryssarna liksom 1809? Nej, naturligtvis icke. Men om detta icke är sant, huru kan det då sägas, att vi nu i år befinna oss i samma läge som olycksåret 1809.

Påståendet är ju den orimligaste befängdhet – för så vitt icke vårt lands militarister tro sig om att innan årets slut kunna bringa till utbrott det av dem länge bebådade kriget med Ryssland.

Lika sanningslöst är även påståendet, att norrmännen äro färdiga att hugga oss i ryggen. Andra tankar uttalade en gång vår nuvarande konungs farfar ide välbekanta orden: ”Hädanefter är krig mellan skandinaviska bröder omöjligt”.

Den mycket svenskvänliga tidningen ”Tidens Tegn” i Kristiania skriver gent emot Sven Hedins senaste hugg mot Norge följande:

Det är lättsinnigt att gräva upp det gamla, som stod mellan två grannar och frändefolk, även om det är sant; men värre är det, när han eggjar till folkhat genom att med rent av skamlig orättvisa gent emot Norge förvränga den historiska sanningen. Och denna är att Norge genom sin hållning 1809 bidrog att rädda Sverige från undergång. Det stod under kriget med Ryssland och med en sinnessjuk konung vid avgrundens rand. Norska hären hade drivit svenskarna ur Norge och ryckt in i Värmland. Då avslöt Christian August en överenskommelse med Sveriges stora och ädla statsman Georg Adlersparre, så att han, med ryggen fri, kunde rycka mot Stockholm för att avsätta kungen och rädda sitt land. Själv har Adlersparre i ett brev av 1814 om Norges uppträdande 1809 sagt: ”Jag har aldrig glömt och kan aldrig

glömma, vad denna nation kunnat göra och vad den gjorde för Sverige år 1809”.

”År det slut med det långa grälet och kunna vi med lugn betrakta våra västra grannar som vänner, pålitliga i alla väder?” så frågar Sven Hedin i samma ögonblick han själv bevisar sig som den störste bland – grälmakare. Mitt under djupaste fred och utan några som helst skäl ger han sig till att, på samma gång han hetsar mot Ryssland, även återuppväcka grälet med Norge. Hedin betar sig här – och grundtonen i hans broschyr är allestädes densamma – så fullkomligt likt en människa som lider av det abnormalt sinnestillstånd som vi benämna – grälsjuka. Mot Ryssland formligen rasar han, mot Norge visar han tänderna och frågar i arg ton ”om det nu är slut med det långa grälet”; vårt eget lands beväringar kallar han ”drumlar och gnällstakar”; Sveriges styresmän från Gustaf II Adolfs tid till nu räknar han för oduglingar varenda en – ”sedan Axel Oxenstiernas dagar har Sverige knappast haft en verklig statsman” (sid. 13) – och fredstraktater, avslutade mellan regeringarna, tror han närmast äro avsedda för att ”kasta i halsen på gäster, som komma på pansarbåtar” (sid. 5).

En man av hr Hedins temperament och skaplygne ursäktar man dock till en viss grad för vad han i tal och skrift för till torgs av osanningar och befängdheter, men att hela den militaristiska högern med skri och jubelrop understöder och kringbär i Sveriges hela land

”Ett varningsord” så dant som det Hedinska, det hör till det rent skandalösa. Nog finns det väl bland högermännen några, som känna historien och kunna skilja sanning från lögn, sans och måtta från yrseldrömmar och oresonlighet.

Den som med eftertanke läst Sveriges historia och Norges, här väl icke kunnat undgå att se, huru det gamla skuldkontot mellan de båda syskonfolken ställer sig.

Redan på lagman Torgnys tid fikade en svensk konung (Olof Skötkonung) ”att hålla Norge under sitt välde”. Upplandsbönderna med sin lagman i spetsen tillika med västgötajarlen Ragvald Ulfsson räddade den gången Norge från det svenska överfallet. Det skedde som bekant med maktspråket: ”Nu vilja vi bönder, att du konung Olof gör fred med Norge. – Vill du icke göra, som vi säga, skola vi överfalla och dräpa dig, ty vi tåla icke ofred och olag av dig”.

Så talade svenska bönder på den tiden gent emot ”ofridsamma och självrådiga kungar”. De togo i med hårda händer men icke till förmån för krigsrustningar och krig utan till förmån för freden – freden med Norge.

Olof Skötkonung dog, Lagman Torgny samlades till sina fäder. Andra tider kommo. Valdemar Atterdags statskloka dotter Margareta sökte förena de tre skandinaviska syskonnationerna till ett enda enigt brödrafolk. Det lyckades för tillfället. Men odugliga unionsregenter fördärvade snart Margaretas fredsverk. Svenska

bönderna funno unionen olidlig. Sverige bröt sig ut, men Norge stannade kvar i unionen. Krig, långvariga och förödande, fördes sedan med växlande segrar och nederlag mellan Sverige, som med våld brutit sig ut och Danmark-Norge som förblivit unionen trogna. Under denna olyckstid var det nära, att det förut norskvänliga svenska folket blivit norska folkets fiende.

Slutligen segrade Sverige över Danmark och tvang dess konungar till landavträdelse den ena gången efter den andra. Då måste Norge plikta för Danmarks sak och genom avträdelse av egna provinser betala en del av den danska krigsskadeersättningen till Sverige. Sålunda ryckte vi från Norge först Jämtland och Härjedalen 1645 och sedan Bohuslän 1656.

Härmed voro dock våra krigsföretag mot Norge ingalunda avslutade. År 1718 fingo norrmännen en ny fientlig påhälsning av svenskarna. Karl den XII hade blivit bortmotad från "Asiens tröskel" i öster och ville nu hålla sig skadelös i väster. Så anföll han Norge och belägrade Fredrikshald. Där nåddes han av den kula, som ändade hans liv, och norrmännen fingo fred i nära 100 år.

År 1809 hade de ännu en gång påhälsning av svenska härar. De försvarade sig och drevo våra trupper ut från sitt land; men de förföljde ej svenska hären in åt landet. De stannade och slöto en separatfred med Georg Adlersparre, medan han med sin armékår tågade mot Stockholm för att skaffa Sveriges land en bättre regering.

Adlersparres företag lyckades och freden återvände. Sin tacksamhet för norrmännens ädelmod visade svenskarna genom att fem år senare på nytt anfälla dem.

Norge hade efter Kiel-freden 1814 valt sig egen konung och förklarat sig som fullt självständig stat. Detta behagade ej Karl Johan Bernadotte, som gärna ville bära även Norges konungakrona. Han lät sina svenska trupper inrycka i Norge och tvang dess folk att avsätta sin nyvalde konung samt ingå i union med Sverige.

För att undvika krig fogade sig Norge i sitt öde och underskrev unionskontraktet, som med hårda händer blivit dem påtrugat. Under oupphörliga inre slitningar levde de båda skandinaviska folken sedermera sitt unionella liv under 90 år. Sannolikt skulle dock allt gått väl och folken i endräkt mer och mer vuxit samman med tiden, om vi här i Sverige bättre förstått att hålla jämna steg med Norge i demokratisk samhällsutveckling. Men vi blevo långt efter och vad värre var, strävade också att tillbakaföra Norges politiska samhällsskick till vår egen efterblivna ståndpunkt. Då det storsvenska högerväldet, som hotade att bliva evigt i Sveriges land, därjämte envist höll fast vid sin strävan att städse behandla Norge som ett lydrike, ledsnade norrmännen slutligen vid unionen och gjorde sig år 1905 fria från unionsbandet.

Sådant är i kort sammandrag det historiska förloppet av det svensk-norska mellanhavandet under de senaste 900 åren.

Säg nu, vilketdera av de båda folken det är, som under dessa 900 år oftast huggit det andra i ryggen!

Norrmännen ha under denna långa tidrymd icke, så vitt vi kunnat finna, en enda gång försökt att rycka från Sverige ens den minsta land bit, men vi ha på våldets väg tagit från dem tre hela provinser. Norrmännen ha aldrig som fiender härjande dragit genom svenska bygder; men vi svenskar ha upprepade gånger som fiender inträngt på deras område. Deras strider med oss under tiden 1521–1809 skedde mest av nödtvång för Danmarks sak och fördes fördenskull ej heller med någon synnerlig iver. För övrigt var det mestadels de, som blevo anfallna av oss, och de måste då naturligtvis försvara sig.

Att unionen med Norge blev bruten – vems skuld är detta om ej just det storsvenska högerpartiets? Vem var det som först sprängde det starkaste unionsbandet: mellanrikslagen? Det var Sveriges protektionistiska högerparti. I Sveriges riksdag beslöts efter mycken tullagitation mellanrikslagens upphävande.

Vem var det som besoldade de gamla svenska norskätarebladen från Ystad till Haparanda och eggade dem att oavlåtligt mana stryk åt ”norrbaggarna”?

Vem var det som hotade med att ”tala svenska med norrmännen” bara vi finge de 90 dagarna?

Vem var det som bildade det tvångsrevisionistiska partiet mot Norge och som sände ut korporal Blom att agitera för den tillämnade tvångsrevisionen? Vem var det som bortmotade den unionsvänlige och framsynte utrikesministern Alfr. Lagerheim? Det var det militaristiska storsvenska högerpartiet.

Svenska vänstern och fredsvännerna gjorde allt för att stärka unionsbanden. Högern och militaristerna gjorde allt för att sönderslita dem. Nu vredgas de över att norrmännen brutit sig ut ur unionen, vilket de själva förvållat.

Hade Sverige under senaste 30 år blivit styrt efter demokratiska grundsatser i stället för reaktionära, skulle unionen ägt bestånd än i dag.

Norge utvecklade sig i demokratisk riktning och införde allmän rösträtt. I Sverige kom man ej ur fläcken med några reformer alls med undantag av sådana, som ledde utvecklingen baklänges i stället för framåt. Norrmännen förtviflade till sist om möjligheten att någonsin kunna dra jämt med en sådan unionsbroder och räddade sig plötsligt från den för dem så förhatliga pakten.

Deras fruktan för unionsbrodern blev slutligen så stark, att de byggde en hel rad nya fästningar vid svenska gränsen. De väntade snart sagt i varje ögonblick ett överfall från Sverige. De visste, att ett miäktigt parti i Sverige umgicks med tvångsrevisionistiska planer mot

Norge och vågade ej längre stanna kvar i unionen. Dithän hade högermilitaristerna i Sverige bragt saken.

”Genom vår egen lojhet och kortsynthet förlorade vi den trygghet, som unionen innebar”, säger Sven Hedin (sid. 20). – Genom vårt militaristiska högerstyre och vårt ständiga hot om ”militärpromenader till Kristiania” förlorades unionens trygghet, säga vi.

Äro norrmännen vänligt sinnade mot oss nu?

”Huru var det med Grisbådarne?”

frågar vidare hr Hedin. Vi svara:

Norrmännens nuvarande vänskap mot Sverige är efter omständigheterna rätt tillfredsställande, och angående Grisbådarneaffären kunna vi stå honom till tjänst med några kortfattade upplysningar.

Grisbådarne är som bekant ett eftersökt fiskeställe i Skagerack nära gränsen för Sveriges och Norges vattenområden.

Svenska och norska fiskare tvistade med varandra om fiskerätten där, emedan de ej säkert visste om fiskegrundet tillhörde Sverige eller Norge. Trätor och slagsmål om fiskerätten förekommo ej sällan mellan de båda parterna, och den ömsesidiga förbittringen höll på att sprida sig vida i båda landen.

Men så beslöto Sveriges och Norges regeringar att hänskjuta tvistefrågan till skiljedomstolen i Haag. Denna tog frågan om hand, lät uppmäta och utstaka de båda landens vattengränser vid det omtvistade stället och tilldömde därefter Sverige det omtvistade fiskevattnet. Det blev på en gång slut på bråket. Båda landens fiskare veta nu huru långt deras rättigheter sträcka sig. De tvista ej längre om fiskerätten vid Grisbådarne. Så förhåller det sig med den saken.

På samma enkla sätt kunna alla tvistefrågor nationer emellan lösas i vår tid, tack vare skiljedomstolen i Haag samt ingångna skiljedomstraktater. ”Där klokhet och besinning härska hos folken, där finns icke bruk för svärdet”. Dessa ord yttrades av den svenske riksdagsledamoten friherre De Geer vid nordiska interparlamentariska fredsförbundets möte i Kristiania 1911.

Vad säger Sven Hedin härom?

FINSKA FRÅGAN.

Även beträffande denna har Sven Hedin lika blint huggit i sten.

Svenska militaristerna, vilka mer än en gång påyrkat våldsamma tvångsåtgärder mot Norge beskärma sig högljutt över liknande åtgärder, då de komma från öster och äro riktade mot Finland.

Finnarna själva betacka sig dock gång på gång för det storsvenska opåkallade förmyndareskapet, vilket säkerligen mer än

något annat bidragit att draga över deras land de senare årens förryskningsåtgärder.

Gent emot en del osanna påståenden i Sven Hedins "varningsord" innehåller den svensk-finska "Dagens Tidning" en skarp gensaga, ur vilken vi här lämna ett kortare utdrag.

När doktor Hedin ställer våra inre parlamentariska reformer mot bakgrunden av Peter den stores testamente, så hugger han i sten. "Har ni märkt med vilket olympiskt lugn man från Petersburg iakttagit den urgamla svenska författningens dödskamp i Finland? Hur fåfängt patrioterna kämpat för dess bevarande och hur den slutligen sönderbrutits och tillintetgjorts under trycket av moderna demokratiska tidsströmningar", säger Hedin.

I Finland är svaret endast ett: det nya finländska parlamentet, som nästan matematiskt noggrant representerar den stora finska valmanskårens önsknings, står i kampen för vår autonomi, för vår nationella existens enigare, bättre rustat, mera helt medvetet än man alls kunnat hoppas. Att våra lantdagsgrupper, "inte tänka på annat än att riva ögonen ur varandra" och låta lidelsefulla inbördes strider "helt och hållet skymma bort de stora – verkliga – gemensamma – yttre farorna", såsom doktor Hedin påstår, är ett så kapitalt misstag att man här i landet knappt vill tro att något dylikt över huvud kunnat skrivas och tryckas.

Det är denna förbluffande ovederhäftighet i analyserandet av vår nyare lantdagspolitik som gör den Hedinska broschyren för oss så kuriös och hindrar oss att, om ock åskådare på sidan, fullt tro på allt det övriga den bringar.

Broschyrens författare säger att russifikationen hos oss "icke sker för att plåga finnarna", utan för att "utplåna bufferten och flytta oss kosackgränsen in på livet". Också häri väcker han hos finska läsare mycken förvåning. Tror författaren

att i fall av direkt aggressiva avsikter hos Ryssland icke "kosackgränsen" omedelbart inom dagar och veckor kunde befinna sig vid Torne älv? Strategiskt torde det betyda tämligen litet om vi äro något mera eller något mindre russifierade. Smäller det så smäller det, helt och hållet oss förutan. Varken det nuvarande Finland eller det tillkommande representerar därvidlag annat än en från aktiv inblandning utesluten genomfartssträcka. Den inre, "andliga" russifikationen i Finland har nog alldeles andra krafter bakom sig än de militära, och andra mål i sikte än de strategiska. Den fattiga inkvartering vårt land kan ge ryska trupper måste i fall av mobilisering lagligen ges. Och blir furageringen från vår sida genom förryskningen på något sätt ändrad, så blir den på sin höjd ännu litet fattigare. I stort kan man säga att de nuvarande russifikationssträvandena snarare skapa ett missnöjt och motsträvigt genomgångsland än de underlätta eventuella krigsoperationer uti den i grund och botten mycket lojala finska bygden. Detta begripa russifikatorerna mycket väl och deras allehanda privata intressen tjänande politik kontra Finland har nog bra litet med buffertidén att göra, om man bortser från de redan nämnda konkreta operationerna, närmast järnvägsbyggandets

Rent ideellt taget är Finland utan tvivel ett slags buffert, men icke för staten Sverige mot Ryssland, utan för västerländskt samhällsskick över huvud mot österländskt sådant. Och den buffertkaraktären utplånas nog aldrig så länge det till självbevarelsekänsla väckta finska folket bevarar tron på sig självt.

För egen del våga vi påstå, att de senaste årens

förryskningsåtgärder i Finland äro Rysslands svar på militaristernas

våldsamma ryssfientliga agitation här i landet och ett svar på den högst okloka svenska statshandlingen: Bodenfästningen.

Om denna fästning yttrade en gång i riksdagen Adolf Hedin, att "det bästa riksdagen kunde göra vore att anslå ett par millioner kronor för fästningens nedrivande".

Vi tillägga: Det hade varit lyckligare både för finnarna och oss, om den fästningen aldrig blivit byggd. Den har varit och är fortfarande för Sverige en förbannelse, likasom högerns F-båtar hota att bli.

FÖRSVARSBÖRDORNA.

Försvarsbördorna här i landet äro för Sven Hedin den lättaste leksak. Det är icke hans avsikt, säger han (sid. 67), att direkt "sjunga lovsånger över dem", han har blott velat visa, "att ingen lider skada och förtryck av dem, men att otaliga svenskar därav draga sin bärgning".

"Inte kan man märka några spår av att vårt folk, dignande under skattebördorna, blivit satt på förknappning", säger Hedin (sid. 64). "Titta in i ett köpmanshus, ett arbetarehem eller en bondes gård, och ni skall inte undgå att märka hur mycket bättre och i alla avseenden rymligare man lever nu än förr. I fråga om nöjen och lyx ser det ut som ingen behövde neka sig något – var "efter sin art", så skriver han vidare.

Hvad bonden svarade.

Ur en halländsk tidning låna vi följande svar till Hedin:

Vi hade i går besök av en lantman, som, har en liten gård här i trakten. Hur det bar sig, kom samtalet in på Hedinska broschyren. Och vår lantman sparade icke på kritik. ”Den är skriven för att lura bönder, det märker man väl”, sade han. Och han tillade: ”Skriv och säg herr Sven Hedin, att vi bönder ändå inte äro så dumma som han tycks tro”.

Ja, här ha vi fullgjort hans Önskan. För egen del skulle vi önskat, att hr Hedin varit närvarande och åhört samtalet. En kalldusch från en enkel odalman kunde kanske varit välgörande för hans heta chauvinistiska blod. Och för övrigt kunde även vår högerpress, som nu applåderar hr Hedin, haft nytta av att höra vad en svensk bonde har på hjärtat.

Vi kunna tyvärr icke ord för ord återgiva vad vår lantman yttrade, men vi skola söka göra ett så korrekt sammandrag som möjligt. Så ungefär föllo orden:

”Det talas om stadsbofolk, som icke kunna skilja en ko från en tjur och inte ett havrefält från ett rågfält, när de komma ut till oss bönder. Och herr Sven Hedin tycks inte kunna skilja oss bönder från sina tartarer, eller vad de nu heta. Annars skulle han inte ta munnen så full av feta ord, när han talar till oss. Ty att den lilla boken är skriven för vår räkning, det ar tydligt. Men på ett sådant sätt fångar han oss inte. Vad vet herr Sven Hedin egentligen om oss bönder?

Har han sett hur vi har det? Har han sett vårt släp och slit för brödbiten? – Han har slitit hund själv, säger han. Låt vara. Men har det skett för att försörja hustru och barn, för att få ihop slantarna till stat och kommun? Å nej, det är äran, grannlåterna,, medaljerna som lockat honom ut på äventyr. Han får belöning =– rikedom och beröm. Men se på folket härhemma! Vad få de, när de en gång icke längre orka med hacka och spade? Fattigstugan – det blir slutet på deras strävan.

Ja, ja, vi bönder ha hållit oss hemma och arbetat.

Vi ha inte rest omkring, vi ha inte haft råd att roa oss.

Vi ha inte sett livet där ute i främmande länder.

Men våra söner ha sett det. Våra söner ha rest, rest, rest... Inte var det på lustfärd, inte var det för sitt höga nöje de reste. Nej, de fingo gå från gård och hem, för att vi hade det för knalt där hemma. Skatterna ha tagit ett så stort stycke av brödkanten, resten icke räckt till för att mätta oss alla. Därför ha våra söner fått ge sig åstad till Amerika.

Förr i tiden kunde bonden lägga undan en slant på kistbotten. Han kunde hjälpa sina barn, när de själva en gång skulle skaffa sig en egen torva. Men nu – nu äga vi knappast kläderna på kroppen I Stugan, in-tecknad från grunden till ryggåsen – kan det vara något att hurra för? Och så kommer denne herr Sven Hedin och talar om, att bonden har det så bra nu mot förr. Och han rycker på axlarna åt talet om skattebördor. Och talar om, att vi ha råd att kosta på oss nöjen och lyx! Det är som ett hån, ett blodigt hån! Vårt slit och släp – ett liv i nöjen och lyx!

Å nej, herr Sven Hedin, – med högfärdiga fasoner och uppstyltat snack tar man inte oss bönder, Vi låta icke längre draga oss vid näsan av de store herrarna. Vi ha själva börjat tänka över vårt liv och folkets liv. Den tid är borta, då vi som kuschade hundar kröpo inför herrarnas fötter. Nu ha vi själva fått ett ord med i laget.

Och herr Sven Hedin som nationalekonom! Ack, vi ha inte fått några bokliga lärdomar i det stycket. Men vi ha lärt av livet. Och så pass begripa vi, att herr Sven Hedin icke är någon auktoritet på det området. Hans prat om de trassliga vägar, som våra utgifter till försvaret ha att passera, är verkligen så trassligt, att det inte är någon mening däri. Han talar om ärtsoppan och fläsket, som äro stående rätter på beväringens bord. Begriper ni inte, bondlurkar, menar han, begriper ni inte, att ni tack vare försvarsväsendet, få avsättning för edra produkter! Och ni få leverera mjölk till hären och flottan, ni få leverera hö och halm och havre till militärernas hästar – begriper ni inte, att det är ni, som tjäna pengar på militären! Ack, herr Sven Hedin, – vi bönder ha gått där hemma och inbillat oss, att folk äta ärter och fläsk, antingen de gå i knektröja eller ej.

Enligt herr Sven Hedins nationalekonomiska funderingar vore det gagneligast för landet, om militarismen finge breda ut sig ännu mera. Ja, konsekvensen av hans resonemang blir, att landets

befolkning bör klyvas i två delar – den ena: militärerna, och den andra: de som skola föda militärerna. Nå ja, det är ju redan något i den vägen. Och ju flera knektar, vi finge, och ju flera pansarbåtar, som byggdes, ju rikare skulle landet bli, ju rikare bönderna, som finge sälja ärter och fläsk.

Å nej, herr Sven Hedin, det går inte så lätt att lura bönder i våra dagar”.

Det är nästan onödigt att vidare vederlägga Hedins vackra lovsång om allt det goda som svenska folket enligt hans mening åtnjuter till följd av militärväsendet. Hallandsbonden har i ovanstående uttalat just den rena sanningen i denna sak.

Hr Hedin har tydligen levat allt för långt bort från de svenska bonde- och arbetarehemmen för att känna till, huru deras innebyggare har det. Då han

ordar om dessas nöjen och lyx här han säkert förväxlat de anspråkslösa bonde- och arbetarehemmen med överklassens eleganta praktvåningar i huvudstaden. Där är det ”som ingen ifråga om nöjen och lyx behöver neka sig något”.

I arbetarehemmen ter det sig annorlunda. Där måste man esomoftast, men särskilt vid sjukdoms- och arbetslöshetstillfällena, neka sig till och med det nödvändiga livsuppehållet.

De talrika konkurserna runt om i hela Sveriges land, de ännu talrikare protesterade växlarna, varom upplysningsregistren vecka efter vecka lämna underrättelse, de många exekutiva auktionerna på egnahemslägenheter i städernas närhet, de ej sällan

förekommande självmorden av ekonomiska orsaker tala allvarsord till Sveriges folk om ekonomisk brist, nöd, förtvivlan, mörker.

Allmogens penningar sugas bort genom indirekta skatter och kastas i krigsrustningarnas bottenlösa svalg. Näringslivet tvinar till följd av brist på nödigt rörelsekapital. Allmogens söner dragas på lagtvångets väg bort från arbetet på sin faders jordtorva att förnöta sin tid på gagnlösa krigsövningar, och "kullorna", som borde hjälpa till med det nyttiga arbetet i hemmen eller på åker och äng, få enligt Hedin (sid. 65) "sin bergning vid ammunitionsfabrikerna". Födan och kläderna åt alla dessa "otaliga svenskar, som av krigsväsendet draga sin bergning" (sid. 67) måste i svett och möda ihopsläpas av de stackars bönder och arbetare, som nödgas föda icke blott sig själva utan även de otaliga, som hetas leva på "gevärs- och ammunitionstillverkningen, kanongjutningen för fält-, positions- och fästningsartilleriet och för flottans räkning". Det enkla sakförhållandet går det nog icke varken för Sven Hedin eller andra militarister att krångla bort.

Pengarna till all den av Hedin uppräknade krigsbråten tagas ur folkets fickor, det kan ej bortresoneras. Låt folket behålla alla dessa penningar till att därmed förbättra sina hem och gårdar, eller giv dem åt staten för att därmed bedriva stora allmännyttiga arbeten för väganläggningar, utdikningar, nyodlingar, skogsplanteringar och tusen

andra fosterländskt nyttiga ting, så blir det sannerligen ingen arbetsbrist vare sig för män eller kvinnor varken sommar eller vinter.

Det är en oerhörd skam att inom gamla kulturstater, kristnade för tusen år sedan, sysselsätta "otaliga" människor med förberedelser för krig, vilda slagsmål med grannfolk lika mycket kristnade som vi själva. Man borde verkligen blygas däröver.

DEN STORA STORMNINGEN.

Vänsterns tätnade skaror ha, som förut är påvisat, genom valen 1911 erövrat regeringsmakten i vårt land. Högerherrarna ha måst lämna sitt, som det troddes, ointagliga fäste. Men tappra män vika icke så lätt. Det gäller att snarast återerövra den förlorade höjden. Så planlades den första stormningen, som skulle företagas i riksdagen vid – remissdebatten.

Angreppet företogs med det i krig icke ovanliga resultatet att båda parterna tillskrev sig segern efter bataljen. Maktens fäste stannade dock i vänsterfolkets händer. Stormningen hade på alla punkter blivit tillbakalagen.

Nu började högern sin stora kringgående rörelse. Den namnkunnige "siste riddaren" hade kommit högern till hjälp. Med bistånd av hans dunderbroschyr "Varningsord" skulle högern förskräcka hela svenska folket och driva det som skrämde får direkt in i högerns varggropar – pansarbåtsföreningarna, där pengar i millioner

skulle hopskramlas för ett ändamål, mot vilket svenska folket i val med överväldigande majoritet inlagt sin bestämda gensaga.

Höstens val har uppenbarligen försiggått under parollen: för eller mot F-båtarna. Valmännen ha med mer än dubbel röstövertikt uttalat sig mot F-båtsbygget. Men folkets tydligt uttryckta vilja har aldrig imponerat på högerherrarna i Sverige. De äro vana att befalla, och folket skall lyda, och därmed punkt. ”Vid Gud, F-båten skall byggas”, kommenderar högerkvinnan Annie Åkerhielm från Gävle, och hon har naturligtvis lärt sig kommandoropet av någon högerknekt.

Den vänsterregering, som tillkommit genom valparollen: front mot den överhandtagande militarismen! Front mot F-båtsvurmen – ja just den regeringen skall på högerens kommando sträcka kölen till den första F-båten; och det skall ske oförtövat utan dröjsmål, genast eljest kommer ryssen, tysken, britten, – ja, hela fiendehopen över oss.

Om nu sansade och förståndiga odalmän, bönder och borgare ej kunna inbillas att tro dylika dumheter, så vända sig högerens män och kvinnor till – barnen i skolorna, utbildade ynglingar och flickor, som ingenting begripa av dylika frågor, ty ”av barns och spenabarns mun fulländas lovet”, står det skrivet någonstädes. Men i detta fall blir det, förstås, ”lovet” över F-båtarna. Icke ens de av Hedin (sid. 50) eljest djupt föraktade ”köksorna och käringarna” ratas, då det gäller att lämna pengar till förstärkt krigskassa mot en hatad vänsterministär, som ej vill lystra till högerkommando. Att

pansarbåtsoväsendet ingenting annat är än en episod i högerens fälttåg mot den sittande vänsterregeringen framgår med all önskvärd tydlighet.

Om högern är så fosterländskt mån om sjöförsvaret, varför har den då icke satt i gång denna "frivilliga" insamling till förmån för detsamma några år tidigare, medan ännu den F-båtsvänliga ministären Lindman satt vid statsrodret? Hade så skett, så hade vi ju redan nu i år, det kritiska året 1912, haft den F-båt, som vi just nu, enligt Annie Åkerhielms profetiskt sköna F-båtssång, så väl behöva "till värn mot ryssar, tyskar och briter". Kunna vi med säkerhet lita på, att nämnda otäcka fiender vänta med sitt anfall på oss, ända tills vi få vår första F-båt färdig? Det dröjer ju, även om kölen sträckes redan i år, ändå omkring 3 eller 4 år, innan den blir fullt i ordning att upptaga kampen mot stormaktsflottorna.

Varför har det rika, fosterländskt offervilliga högerfolket sovit så länge över faran? O, ve! Det behövdes verkligen för högerens skull, att Sven Hedin kom med sitt kraftiga varnings- och väckelseord. Högerfolket har länge varit i besittning av de rika tillgångar, varur det nu med frikostig hand öser ut till pansarbåtsförsvaret. Varför togos ej dessa summor fram i rätt tid? Nu är det ju nästan försent.

Jo, vi ana skälet.

Gäller det endast landets försvar, detta och intet annat, då tillgriper högerfolket ej ur egna kassaskåp mer än de lagenligt äro

pliktiga till. Då föredraga de hellre att genom indirekta skatter på brännvin, socker, livsmedel m. m. taga pengarna till pansarbåtar och dylikt ur arbetarnes och småfolkets fickor. Men gäller det att under sken av fosterländsk försvarsentusiasm komma åt en misshaglig frisinnad regering och sätta denna i klämma, då går det som en dans att rycka upp ur den välfyllda plånboken en, två, ja, tio tusenlappar, om det kniper. ”Vi måste”, säger högerfolket, ”framför allt tänka på vårt försvar”. Ja, väl. Men naturligtvis bör man först och främst försvara sig mot den närmaste fienden. Och den närmaste fienden är givetvis ”den inre fienden”, till vilken vi enligt flera framstående högertalares påståenden måste räkna ”både socialister och liberaler”.

Pansarbåtsrörelsen är en försvarsrörelse, det är oemotsägligt; men den är en försvarsrörelse av här ovan antydda art; och det förklarar på en gång, varför högern blivit så övermåttan offervillig för försvaret just nu, då landet fått en frisinnad regering. Pansarbåtsrörelsen är innerst ingenting annat än en vild stormlöpning mot den sittande vänsterregeringen.

”ÖGONBLICKETS KRAV”.

I det föregående ha vi i enkla linjer tecknat svenska nationens strider med grannfolken och därvid påvisat vad vårt fäderneslands historia eljest sorgfälligt förtiger, att vi själva mer än grannfolken givit

anledning till gångna tiders krig. Det är intet vanhederligt att erkänna vad som är sanning.

Vi ha med historiska fakta bevisat, att grannfolken även fordom varit ganska benägna att lämna oss i fred, om de blott själva fått vara fredade för anfall från vår sida.

Den sista absolut fullgiltiga uppgörelsen med Ryssland skedde 1809. Sedan dess ha vi haft fred åt det hållet.

Slutuppgörelsen med Norge kom till stånd 1905. Även åt det hållet är nu horisonten klar.

Med Danmark gjorde vi sluträkning 1814, då vi tvungo danskarna att skilja Norge ifrån sig. Med Tyskland voro våra politiska affärer uppgjorda ännu tidigare. Våra stora tvistefrågor med samtliga grannstater äro alltså nu fullständigt uppklarerade. Med övriga nu bestående stater inom räckhåll ha vi egentligen inga krig haft utom på den tid, då vi ”tågade igenom halva Europa ända fram till Asiens tröskel”. Men det ämna vi väl icke göra hädanefter.

Huru är det då möjligt, att vi nu under närmaste år eller under framtiden skulle hotas av en överhängande krigsfara? Det finns ingen grund för en dylik fruktan.

Krigets tidsålder är i stort sett redan förliden. Stormakterna vilja icke krig nu längre. De kunna

icke vidare föra krig med varandra, trots sina millionarméer. Just till följd av härarnas oerhörda storlek blir och är redan kriget en

ekonomisk omöjlighet. De kunna ej under en längre tid förse härarna med livsmedel.

De små staterna få ej föra krig. Det förbjudes dem av de stora. Försöka de att bråka, ha de oförtövat över sig stormakterna, som ögonblickligen gripa in och hålla dem i styr.

Men om så är, vad i alla himlars namn bråka då småstatsmilitaristerna för? Varför söka de då att med sina krigsfantasier vettskrämma folket? Skall man då aldrig någonsin få slut på detta brottsliga ofog?

Sveriges fredsvänner och med oss hela det stora flertalet av sansade och förnuftiga människor i hela vårt upplysta land kräva med obevekligt allvar, att den här i landet länge bedrivna militaristhumbugen i rysskräck upphör, och att Sveriges riksdag och regering tillåtas att i sansat lugn överlägga och besluta på lagligt sätt icke blott angående de civila ärendena utan även om allt som rör militärfrågan och försvaret.

Vi fordra – och vi ha laglig rätt därtill – att landets offentliga mestadels med statsmedel upprätthållna barn- och ungdomsskolor icke göras till härdar för högermilitaristisk propaganda, riktad mot landets lagliga regering.

Vi fordra med andra ord, att ett genom allmänna val besegrat minoritetsparti lagenligt böjer sig för majoritetens vilja i

medvetande av att minoritetsväldet i vårt land nu och för framtiden är brutet.

Vi fordra slutligen, att högermännen snarast bättra sitt uppförande samt upphöra med sin gamla fosterlandsfördärvande vana, att stämpla arbetare och andra frisinnade medborgare som fosterlandets fiender.

Sålunda formulera vi våra "ögonblickets krav", och vi göra det för att äntligen en gång få arbetsro och varaktig fred såväl inom landet mellan dess egna inbyggare som med grannfolken omkring oss.